Ազգ
Azg
armenian daily
20 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1994 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ # 243 (746)

Սուլեյման Դեմիրել. «Չեմ սիրում պատերազմ բառը»

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍ: Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը, անդրադառնալով Էգեյան ծովում 12 մղոն սահմանային տարածության հարցին, նշել է, որ այս հարցը պիտի լուծվի լոկ խաղաղությամբ: Նա ասել է. «Չեմ սիրում պատերազմ բառը», ակնարկելով հնարավոր պատերազմը, երբ Հունաստանը առաջ քաշի իր սահմանային ծովային խնդիրը: Նա նշել է, որ Թուրքիան խաղաղասեր երկիր է և ձգտում է հարցերը լուծել բանակցություններով:

Հռոմի պապը` տարվա մարդ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍ: ԱՄՆ-ում հրատարակվող «Թայմ» շաբաթաթերթը 1994 թվականի ամենահանրահայտ անձնավորություն է հռչակել հռոմեական կաթոլիկ եկեղեցու հոգևոր հովվապետ, պապ Հովհաննես Պողոս Երկրորդին:

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

Զգուշանանք աղաւաղուած քաղաքական բարքէ

Աշխարհի պատմական շրջադարձներն ու Հայաստանի անկախացումը նոր իրականութեանց առջեւ դրին մեր քաղաքական կեանքն ու կազմակերպութիւնները: Բնական էր, որ նոր զարգացումները` խորհելու, գործելու եւ նոր եղանակներ ստեղծելու համար կարգախօսին տակ մէկտեղ դնէին մեր քաղաքական կազմակերպութեանց ղեկավարները եւ դրին ալ. ու մինչ անոնք կը գնահատէին նոր զարգացումներու հետեւանքով յառաջացող անհրաժեշտութիւնները ու կը սկսէին գործադրել զանոնք, մասնաւորաբար հայրենիքին մէջ– կազմակերպական կառոյց, նոր բնոյթով թերթի հրատարակութիւն, խորհրդարանական կեանքի փորձ– արդէն ծայր տուին կարգ մը աղաւաղիչ բարքեր, վարակելով գրեթէ բոլոր քաղաքական կազմակերպութիւնները:

Ռամկավար ազատական կուսակցութիւնը– որ իր ծնունդէն անգամ կը կրէր տարբեր կազմակերպութեանց գաղափարական միաձուլման եւ միւս ջանացողն ու գործադրողը հանդիսացած էր միարարական աշխատանքներու, ազգային միասնական ճիգերու եւ քաղաքական ներդաշնակ գործունէութեան– իր կարգին մաս նուեցաւ նման ցնցումներու, մասնաւորաբար հայրենիքի մէջ, ուր յետին նպատակներով կուսակցութեան շարքերէն ներս սողոսկած տարրեր, յանկարծ բացայայտեցին իրենց իսկական դիմագիծը, երբ չյաջողեցան պառակտել ամբողջ շարքերը կուսակցութեան ղեկավարութեան: Եւ որովհետեւ դէմ մղուած աւելի դանդաղ կը գործէ` այդ տարրերը յաջողեցան նաեւ իրենց պառակտիչ գործունէութեան արձագանգները յանկարծ դարձնել սփիւռքի կարգ մը շրջանակներուն մէջ, ուր քանի մը մոլորեալներ պատրաստ էին մասնակից դառնալու խառնակչական տխուր արարքներու:

Անցեալ Սեպտեմբերին երբ ափ մը բախտախնդիրներ կազմեցին Ռամկավար Ազատական/Լիբերալ Դեմոկրատ կուսակցութիւնը Երեւանի մէջ, բացայայտ դարձաւ որ այդ տարրերուն սկզբնական ու միակ նպատակը եղած էր պառակտել Ռամկավար Ազատական կուսակցութիւնը եւ ջլատել անոր հետզհետէ անոր ուժն ու հմայքը Հայաստանի քաղաքական կեանքին մէջ:

«Ռամկավար Ազատական» անուան որդեգրումն ու անոր չարաշահումը քանի մը իրողութիւններ բացայայտեցին, թէ`

ա) Վարկազուրկ այդ տարրերը անկարող էին իրենց կերպով հեղինակութիւն եւ վարկ ապահովել Հայաստանի քաղաքական կեանքին մէջ եւ յուսահատօրէն կառչած կը մնային «ռամկավար ազատական»ութեան հեղինակութեան ու անուան` կարենալ ծածկելու համար իրենց քաղաքական սնանկութիւնը:

բ) Հայաստանի արդարադատութեան նախարարութեան համակարգը` երկրին օրէնքները շրջանցելով եւ միեւնոյն անունով այլ կազմակերպութիւն մը գրանցելու բացայայտ կը դարձնէին թէ ինչ տեսութեան տարբեր օղակներու վրայ գործող հեղինակութեան տէր անձեր եւս կը կանգնէին այս պառակտիչ տարրերուն, կամ առնուազն անտարբեր չէին անոնց գործունէութեան եւ նպատակներուն նկատմամբ:

գ) Որդեգրելով «ռամկավար ազատական»ի տիտղոսը այս խումբը ուրիշ նպատակ չունէր– ոչ ալ գաղափարական ուէլ հիմք– բացի հակադրել զայն Ռամկավար Ազատական կուսակցութեան եւ բացորոշ պէս խափանել փորձել անոր յառաջխաղացքը. այս խմբակին գործունէութիւնը եղած է նախարարութեանց սանդուխները մաշեցնել, ՀՌԱԿ-ի եւ Թէքէեան Մշակութային Միութեան չինուոր նախաձեռնութիւնները խանգարելու, անդամներ կաշառելու ու մոլորեցնելու, ի մի բան` վարկաբեկել ջանալու ՀՌԱԿը:

Հայաստանի եւ սփիւռքի ՌԱԿի շարքերէն վտարուած տարրեր իրենց վարկաբեկիչ գործունէութեամբ հաստատած եղան թէ արդէն տեղ չունէին անոնք մեր կուսակցութեան շարքերուն մէջ:

Նկատի ունենալով որ փորձուած ցնցումներէն եւ խափանարարական արարքներէն աւելի զօրացած ու միասնական դուրս եկան ՌԱԿի Հայաստանի եւ սփիւռքի շարքերը, այսօր պայքարը փոխադրուած է փողոց, ուր պիտի մերժէ իջնել ՌԱԿի ընտանիքէն ոեւէ արժանաւոր անհատ: Սկզբունքները, հեղինակութիւնն ու մեզի ժառանգուած սրբութիւնները խորթ են մեր կուսակցութեան աւանդութեան եւ մեր կուսակցութեան շարքերէն ոչ ոք պիտի պատասխան գոհացում տայ մեթի այդ ասպետներուն` ընդունելով փողոցային կռիւի մարտահրաւէրը:

Տես # էջ 2

ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Եղեռնաբար սպանվեց Համբարձում Գալստյանը

1994 թ. դեկտեմբերի 17-ին` ժամը մոտ 21-ին, իր տան մուտքում, մինչևայժմ դեռ չպարզված, անհայտ անձանց կողմից ատրճանակից արձակված կրակոցներից սպանվեց «Ղարաբաղ» կոմիտեի անդամ, Երևանի նախկին քաղաքապետ, հասարակական գործիչ, «Տիեզերք» ՍՊԸ տնօրեն Համբարձում Գալստյանը: Անմիջապես դեպքի վայր ժամանեցին հանրապետության ներքին գործերի նախարարի տեղակալներ Հովիկ Հովհաննիսյանը, Հայկ Հարությունյանը և Երևանի դատախազ Մ. Բաղիրյանը:

Նույն օրը, ժամը 23-ին Հայաստանի նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանն այս առիթով անցկացրեց Ազգային անվտանգության խորհրդի (ԱԱԽ) նիստ: ԱԱԽ-ի ընդունած որոշման համաձայն, դեկտեմբերի 18-ից Համբարձում Գալստյանի գործի քննությունը վարում է Հայաստանի ՆԳՆ, ԱԱՊՎ և դատախազության առավել փորձառու մասնագետներից կազմված հատուկ քննչական խումբը` երկրի գլխավոր դատախազին կից հաստատված կարևոր գործերի քննիչի գլխավորությամբ:

Տես # էջ 2

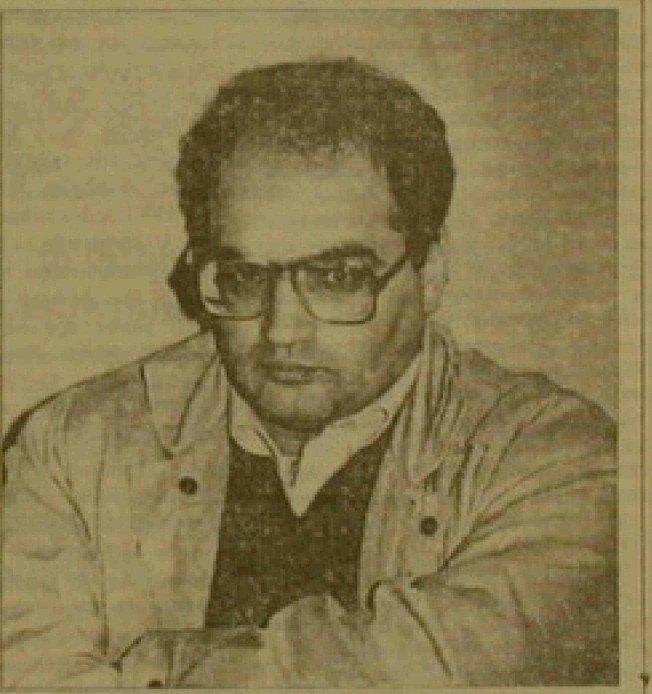

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Աշտարակի կամուրջը բացվեց, հաջորդը Մեղրիինն է

Դեկտեմբերի 17-ին տեղի ունեցավ Աշտարակի կամրջի բացման արարողությունը, որին ներկա էին հանրապետության ԳԽ նախագահի Բաբկեն Արարքցյանը, վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը, փոխվարչապետ Վիգեն Չիտեչյանը, ներքին գործերի նախարար Վանո Սիրադեղյանը և այլ բարձրաստիճան պաշտոնյաներ: Կամուրջը, որի կառուցումը տևել է մոտ 6 տարի, վերջին տարիներին շահագործման հանձնված ամենախոշոր կառույցն է և հնարավորություն կտա շրջանցել Աշտարակ քաղաքը` կրճատելով ճանապարհը մոտ 7 կմ-ով: Աշտարակի ղեկավարները շնորհակալություն հայտնեցին հանրապետության իշխանություններին և Հայ Առաքելական եկեղեցու ԱՄՆ-ի Արևելյան թեմի Հայ օգնության ֆոնդին կամրջի կառուցման համար (առանց ՀՕՖ-ի օգնության 30 մլն դրամի, հազիվ թե հաջողվեր ավարտել կամրջի շինարարությունը): Իսկ ընդհանուր առմամբ կատարված աշխատանքի ընդհանուր արժեքը հասնում է մոտ 5 մլն դոլարի:

Ինչպես տեղեկացանք Հայտրանսշինի կամրջաշինական բրիգադի ղեկավարներից, այժմ, երբ Աշտարակի կամուրջը շահագործման է հանձնվել, հիմնական ուժերը կուղղվեն Մեղրիի միջպետական կամրջի շինարարությանը: Ինչ վերաբերում է Դալարաշենի կամրջին, առայժմ ներկայումս առկա ֆինանսական դժվարությունները առայժմ չի հաջողվում հաղթահարել:

Ա. Բ.

ՏԱՐԱԾՔ

Թուրքիային և Ադրբեջանին ձեռնտու է Կովկասի անկայունությունը

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: Ռուս-չեչենական դիմակայության ու խառնաշփոթության ընդլայնմանն ուղղված Թուրքիայի և Ադրբեջանի ջանքերը նպատակ ունեն խափանել Հյուսիսային Կովկասի տարածքով Բաքվի նավթն Արևմուտք փոխադրելու ռուսական տարբերակը: Այս կարծիքին են հայտնում Լեռնային Ղարաբաղի քաղաքական դիտորդները: Նրանց գնահատմամբ, պաշտոնական Անկարան ձգտում է Արևմուտքին ամեն կերպ ապացուցել, թե նավթամուղը կարող է անցնել միայն Թուրքիայի տարածքով: Ուստի նա միջոցներ չի խնայում Հյուսիսային Կովկասի անկայունությունը հնարավորին չափ երկարաձգելու համար:

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ

...Ես հավատում եմ բանակցական գործընթացի հաջողությանը

Հարցազրույց Հայաստանում Ռուսաստանի Դաշնության արտակարգ և լիազոր դեսպան Անդրեյ Ուրնովի հետ

«Ազգը» տեղյակ էր պահել ընթերցողներին ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունում, Հայաստանի Հանրապետությունում Ռուսաստանի Դաշնության արտակարգ և լիազոր դեսպան Անդրեյ Ուրնովի հետ կայացած հանդիպման ընթացքում ձեռք բերված հարցազրույց անցկացնելու պայմանավորվածության մասին: Այսօր ներկայացնում ենք դեկտեմբերի 8-ին Ռուսաստանի Դաշնության դեսպանատանը կայացած այդ հարցազրույցը, որը վարել է մեր աշխատակից Ալեքսանդր Թոփչյանը: Հարցազրույցի տպագրությունն ուշացավ տեխնիկական պատճառներով, որի համար ներողություն ենք հայցում:

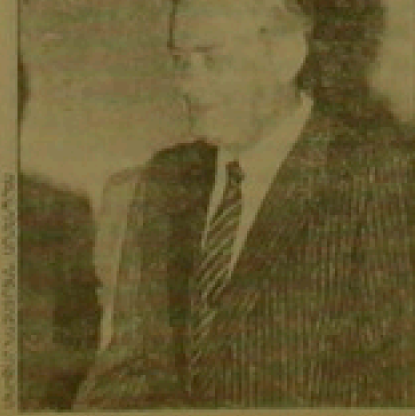

Հարցազրույցի սկզբում պրն. Ուրնովը իր ցավակցությունը հայտնեց Սպիտակի երկրաշարժի տարելիցի առիթով և ասաց, որ չնայած դեռ լուծման սպասող խնդիրների, տեխնիկական աղետն փոխանցվել է իր խաղաղությունների. սակայն ինքը կցանկանար ևս մեկ անգամ ընթերցողներին հայտնել իր անկեղծ ցավակցությունը և բարեմաղթությունները:

Այնուհետև դեսպանը պատասխանեց մեր հարցերին: Տես # էջ 4

ՂԱՐԱԲԱՂՅԱՆ ՀԱՐՑ

Վարդան Օսկանյանը ափսոսանք է հայտնում իսլամական կոնֆերանսի հայտարարության առթիվ

ՏԻԳՐԱՆ ԼԻԼՈՅԱՆ,
ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակից, Երևան

Մեծ ափսոսանք ենք հայտնում Իսլամական կոնֆերանս կազմակերպության նույն օրն արած այն հայտարարության կապակցությամբ, որում Հայաստանը որակվում է իբրև ագրեսոր պատերազմական հանցագործության մեջ, այդ մասին երեկ հայտարարել է Հայաստանի Հանրապետության արտաքին գործերի փոխնախարար Վարդան Օսկանյանը: Նա հերքեց նման մեղադրանքները, կարծիք հայտնելով, որ Իսլամական կոնֆերանս կազմակերպության հայտարարությունն արված է «կրոնական համերաշխության դիրքերից»:

Հայ դիվանագետն ընդգծեց, որ Իսլամական կոնֆերանսն իր դիրքորոշումն արտահայտել է այն պահին, երբ ԵԱՀԽ գագաթաժողովի որոշումները լայն հնարավորություններ են բացում խաղաղության հաստատման գործընթացի համար:

Մեր կարծիքով, ասաց Վարդան Օսկանյանը, նման հայտարարությունները կարող են միայն խոչընդոտել խաղաղության խնդրի լուծումը: Փոխնախարարն ընդգծեց, որ այդպիսի միակողմանի մոտեցումը խախտում է ԵԱՀԽ Մինսկի խմբի շրջանակներում ձեռք բերված պայմանավորվածությունները, որոնց համաձայն կողմերը պետք է զերծ մնային նման անհիմն հայտարարություններից:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **տեղական**

ՄԵՐ ԽՕՍՔԸ

Չզսպուած ապականած քաղաքական բարքեր

Սկիզբը էջ 1

«Ազգ» օրաթերթը ամենէն փայլուն իրականութիւնը հանդիսացաւ Հայաստանի մէջ ռամկավարական կարգերու խնկական կայացման։ «Ազգ»ի ներմուծած միջազգային ազատ մամուլի յատկանիշները ոչ միայն վարկ ապահովեցին մեր կուսակցութեան, այլ նոյնինքն Հայաստանի ներկայ իրականութեան։ «Ազգ»ը լուսաւոր օճախ մըն է, որ կը վայելէ համահայկական ու միջազգային հեղինակութիւն, զայն խափանելու վատոգի փորձերը ոչ միայն չէսուր բնորոշումը կու տան այդ մութ արարքներու հեղինակներուն, այլ նաեւ կը խարազանեն ռամկավարութեան կայացման գործընթացը Հայաստանի մէջ։

«Ազգ»ի խմբագրատունը հրդեհելու անհաջող փորձերը, «Ազգ»ի այսօրուան վարկին կերտիչ խմբագիր Յակոբ Աւետիքեանի ահաբեկումը եւ անոր յաջորդող խուզարկումը՝ նոյն թերթին աշխատակից Արմէն Պաղտասարեանի փաստեր են, որոնք ցոյց կու տան թէ անոնց չէսուր հեղինակները ատակ չեն աւելի ազնիւ եւ շինարար գործունէութեան եւ իրենց ուժն ու ազդեցութիւնը վաստկիլ կը փորձեն ուրիշին շինածը քանդելով. փաստը՝ թէ Հայաստանի իշխանութիւնները չեն յաջողած ձերբակալել յարձակողները, գոհանալով միայն ցաւակցական արտայայտութիւններով- բաւարար չէ ծածկելու անոնց հետքերը, մանաւանդ երբ այդ արարքներուն կը զուգորդուին համանման այլ արարքներ մեր կուսակցութեան Արեւմտեան Ամերիկայի շրջանի պատասխանատուներուն ու ղեկավարներուն դէմ։

Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան Կեդրոնական վարչութիւնը արդէն իսկ իր բուռն բողոքը ներկայացուցած է Հայաստանի իշխանութեանց՝ մեր գաղափարակիցներուն դէմ գործուած ոճրային արարքներուն առթիւ։ Միւս կողմէ, ամերիկեան իշխանութիւնները իրենց ամենալուրջ ուշադրութեան առարկան դարձնելով ահաբեկչական այս արարքները՝ արդէն աշխատանքի անցած են Ամերիկայի մէջ գտնելու եւ արդարադատութեան յանձնելու մութին մէջ գործել սիրող վատոգի յարձակողները։ Եւ մենք համոզուած ենք որ ինքզինք յարգող ամերիկեան արդարադատութեան կազմակերպուած գործակալութիւնները պիտի չուշանան ի կարգ հրաւիրելու այս հիւանդ եւ հիւանդացնող տարրերը։

Կը յուսանք որ Հայաստանի համապատասխան իշխանութիւնները եւս անմնայն լրջութեամբ կը հետապնդեն հայրենաքանդ հրձիգները եւ ահաբեկիչները պատասխանատուութեան կը հրաւիրեն զանոնք։ Իսկ եթէ նմանօրինակ իշխանութիւնները անկարող ըլլան երեւան բերելու եւ պատժելու յանցաւորները, կը նշանակէ թէ անոնք [illegible] իրենց վրայ պատասխանատուութիւն վերցնելու՝ ընկերային կարգը պահելու եւ քաղաքացիներուն ապահովութիւնը երաշխաւորելու։

Ահաբեկչութեան եւ հրձիգութեան այս արարքներով, առաջին հերթին Հայաստանի իշխանութեանց միջազգային վարկն է որ կ՚արատաւորուի, ինչ որ փոքր տոյժ մը չէ խաղաղակիրթ աշխարհին մէջ ճանաչում եւ համարում որոնող մեր նորանկախ երկրին համար։ Արդէն, այս ահաբեկչական արարքներուն արձագանգ հանդիսացան Ամերիկայի, Եւրոպայի եւ Ռուսաստանի թերթերն ու լրատու սպասարկութիւնները։

Հեռատեսութեան եւ արդարադատութեան պատասխանատուութիւնը ամբողջովին վստահելով համապատասխան իշխանութեանց՝ ՀՌԱԿ-ի եւ ՌԱԿ-ի ղեկավարները աւելի ուժգին ու միասնական կերպով պիտի շարունակեն իրենց ազգանուէր եւ հայրենանուէր գործունէութիւնը՝ վայելելով համախումբ զօրակցութիւնն ու գործակցութիւնը բովանդակ հասարակաց անդամակցութեան եւ լայնածիր համակիրներուն։

Մենք կը հաւատանք թէ Հայրենիքի ծառայութեան եւ հայկական դատի ճամբուն վրայ իրականացուած անձնդիր ծրագիր ամենէն լուրջ պատնէշ մը պիտի հանդիսանայ բոլոր անոնց, որոնք իրենց փառքը կը փնտռեն խառնակումի եւ ահաբեկչութեան մէջ։

Քաղաքական ապականած բարքերը շատ հեռու չեն կրնար տանիլ իրենց հեղինակները։

ԱՀԱԲԵԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Եղերաբար սպանվեց Համբարձում Գալստյանը

Սկիզբը էջ 1

Սպանությունից երեք օր առաջ լրացել էր Համբարձում Գալստյանի 39 տարին։ Նա նախկինում «Ղարաբաղ» կոմիտեի անդամ էր, որը 1988-1989 թթ. գլխավորում էր Ղարաբաղյան շարժումը։ Համբարձում Գալստյանը, ծնված 1956 թ., ավարտել էր Երևանի պետական համալսարանի պատմության ֆակուլտետը (1978) և ասպիրանտուրան Մոսկվայում, ԽՍՀՄ ԳԱ Միկլուխո-Մակլայի անվան Ազգագրության ինստիտուտում (1983)։ Պաշտպանել էր թեկնածուական թեզ ազգագրության մասնագիտությամբ՝ նվիրված Վրաստանի և Ադրբեջանի հայկական համայնքներում էթնիկական զարգացումներին։ Թեզի վերաբերյալ գրախոսություններից մեկը ներկայացրել էր պատմական գիտությունների թեկնածու Գալինա Ստարովոյտովան, որը 1989 թ.-ին ակադեմիկոս Անդրեյ Սախարովի հետ կազմակերպեց խորհրդային ղեկավար Միխայիլ Գորբաչովի կողմից Բութիրյան բանտ ուղարկված «Ղարաբաղ» կոմիտեի անդամներին ազատելու գործը։ Բանտում Համբարձում Գալստյանը անհնազանդություն հանդես բերեց՝ մի քանի անգամ պատժախուց ընկնելով, և բավականին երկար ժամանակ հացադուլի մեջ էր։ Բանտում գտնվելու ընթացքում նա ընտրվեց ֆրանսիական Սոնոլեյն քաղաքի պատվավոր քաղաքացի։ 1990 թ.-ին ՀՀՇ-ի իշխանության գլուխ գալուց հետո, նույն տարվա դեկտեմբերին դառնում է Երևանգործկոմի նախագահ և զբաղեցնում այս պաշտոնը երկու տարի։ 1992-ի դեկտեմբերին նա հրաժարական է տալիս և դառնում Հայաստանի և Իրանի միջև առևտրական գործարքներով զբաղվող «Տիեզերք» ՍՊԸ տնօրեն։

Համբարձում Գալստյանն իր առևտրական գործունեությունը ծավալելիս Մոսկվա է տեղափոխվել, որտեղ զբաղվել է Ռուսաստանի և Իրանի, ինչպես նաև ԱՊՀ երկրների և արտասահմանի միջև առևտրական գործարքներով։

Տեղական դիտորդների մեծ մասի կարծիքով, Համբարձում Գալստյանի սպանությունը պատվիրված էր։ Դրա մասին է վկայում այն փաստը, որ հանցագործները չեն կրակել նրա եղբոր վրա, որը գտնվել է ավտոմեքենայի ղեկին և մնում է որպես վկա։

Դեկտեմբերի լույս 18-ի գիշերը Երևանի հիվանդանոցներից մեկում մահացել է Համբարձում Գալստյանի հայրը։ Փայլակ Գալստյանը վաղուց էր հիվանդ և գտնվում էր հիվանդանոցում վիրահատման նպատակով։ Որդու սպանության մասին հայրը չի իմացել։ Հայր և որդի Գալստյանների թաղումը տեղի կունենա դեկտեմբերի 20-ին։

Համբարձում Գալստյանը մեր թերթի լավագույն բարեկամներից և աշխատակիցներից էր։ Նրա գրչին պատկանող բազմաթիվ նյութեր և հոդվածներ տպագրվել են մեր թերթում, որոնք երբևէ ոչ միայն անաչառ, այլև անպայման անկեղծ և նվիրված են եղել հայոց պետականության կայացմանը։

Դեկտեմբերի 18-ին Հայոց համազգային շարժման վարչությունը տարածել է մի հայտարարություն, որում վստահություն է հայտնվում, որ հանրապետության իրավապահ մարմինները կբացահայտեն Երևանի նախկին քաղաքապետ Համբարձում Գալստյանի սպանության մեղսակիցներին։ ՀՀՇ-ի ղեկավարությունը գտնում է, որ առեղծվածային սպանությունների շղթայում, որոնք, անկախ դրդապատճառներից, ունեն քաղաքական հետևանքներ, Համբարձում Գալստյանի սպանությունը մի նոր սադրանքի փուլ է ազդարարում։ «Հայոց համազգային շարժման վարչությունը դատապարտում է՝ հերթական ահաբեկչական ակտն այն ուժերի, որոնք հետամուտ իրենց նեղ խմբակային շահերին, ոչ մի միջոցից չեն խորշում ապակայունացնելու հանրապետության ներքաղաքական իրավիճակը», ասված է հայտարարության մեջ։

ԵՏ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆ

Հ. Գալստյանի սպանության առիթով ԱԺՄ խմբակցությունը վայր է դնում լիազորությունները

Երևանի նախկին քաղաքապետ, «Ղարաբաղ» կոմիտեի անդամ Համբարձում Գալստյանի սպանության լուրն անդրադարձավ նախ խորհրդարանի երեկվա նիստի վրա։ Թեև կարելի էր կարծել, թե այդ դեպքից հետո մի կողմ կդրվեն բոլոր տարաձայնությունները, և խորհրդարանը կհավաքվի՝ պատասխան տալու համար վերջերս առաջացած մի շարք հարցերի, այնուհանդերձ, առավոտյան նիստում քվորում չկար՝ ինչպես վայել է «հին, բարի ժամանակներին»։ Հանրապետության նախագահն այդպես էլ չներկայացավ խորհրդարանի նիստին, իսկ հանրապետության գլխավոր դատախազ Արտավազդ Գևորգյանի ելույթն այդպես էլ չհնչեց խորհրդարանի դահլիճում։ Ինչևէ։

Երեկոյան նիստում նույնպես քվորում չկար, և նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը նիստը հայտարարեց փակված և հապճեպորեն լքեց դահլիճը, թեև պատգամավոր Ալբերտ Բաղդասարյանը հայտարարության համար ձայն էր խնդրել։ Մինչդեռ ամենահետաքրքիր իրադարձությունները ծավալվեցին նիստի «փակվելուց» հետո։ Ելույթ ունենալով դահլիճում մնացած պատգամավորների և հատկապես լրագրողների համար՝ պատգամավոր Ալբերտ Բաղդասարյանը հայտարարեց, թե նույն օրը նախագահի խորհրդական, ԱԱՊՎ պետի պաշտոնակատար Դավիթ Շահնազարյանն իրեն հրավիրել է պաշտոնական զրույցի և տեղեկացրել, թե արդեն մեկ ամիս է, ինչ նրա դեմ մահափորձ է նախապատրաստվում, ընդ որում, վարձկանները սպասում են Ալբերտ Բաղդասարյանին այն շենքում, որտեղ նա հաճախ այցելում է։ Սպա պրն. Շահնազարյանը Ալբերտ Բաղդասարյանին առաջարկել է 2 թիկնապահներ և զգեստի գործակալներ, որոնք կհսկեն նրան։ Պատգամավորը հրաժարվել է դրանից։ Այս առթիվ Ալբերտ Բաղդասարյանը հայտարարեց, թե նրանք, ովքեր նախապատրաստում են իր մահափորձը, ծառայում են իշխանություններին, իսկ սպանությունը չի ապակայունացնի հանրապետության ներքաղաքական իրավիճակը։ Այնուհետև Ալբերտ Բաղդասարյանը հայտարարեց, թե հանրապետության նախագահը, ԳԽ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը, Տեր Հուսիկ Լազարյանը և Էդուարդ Եգորյանն անձնապես պատասխանատու են կատարվածի համար։ Մեղադրանքի իրենց բաժինը ստացան նաև պատգամավորները և որոշ լրագրողներ. «ՀՀՇ-ն այսպիսի պետություն չէ, որ ուզում էր կառուցել», հայտարարեց նա։

Ինչպես հայտնի է, Համբարձում Գալստյանի սպանության առթիվ իրենց պատգամավորական լիազորությունները վայր դնելու վերաբերյալ հայտարարությամբ հանդես էին եկել Վազգեն Մանուկյանն ու Դավիթ Վարդանյանը։ Երեկվա նիստում նրանց միացավ նաև ԱԺՄ խմբակցության անդամ Լյուդվիգ Խաչատրյանը, իսկ Շավարշ Քոչարյանը հայտարարեց, թե ամբողջ խմբակցությունը վայր է դնում իր պատգամավորական լիազորությունները՝ միաժամանակ շեշտելով, թե իրենք չեն հրաժարվում քաղաքական պայքարից։

Իսկ խորհրդարանի այսօրվա նիստը տեղի չի ունենա՝ կապված Համբարձում Գալստյանի թաղման հետ, որին, ըստ երևույթին, կմասնակցի պատգամավորների մեծ մասը։ Փոխարենը պատգամավորներին կոչ արվեց ակտիվորեն մասնակցել վաղվա նիստին՝ քննարկելու համար խորհրդարանի հետագա դիրքորոշումն ու անելիքները։ Համենայն դեպս, իշխանությունների հասցեին հնչած մեղադրանքները չափազանց ծանր են՝ դրանք մոռացության տալու համար, և ամենայն հավանականությամբ խորհրդարանի վաղվա նիստը կպատասխանի շատ հարցերի։ Համենայն դեպս, պարզ է մի բան՝ հանրապետության ներքաղաքական իրավիճակը շիկանում է, և դրանից արդեն վառոդի հոտ է գալիս։

ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

ԵՐԵՎԱՆ

Մետրոյի ղեկավարությունը վարկ է խնդրում համաշխարհային բանկից

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐԿ։ 1995 թ. Երևանի մետրոպոլիտենի շինարարական աշխատանքներին պետբյուջեից կհատկացվի 250 մլն. դրամ՝ նախատեսված 867 մլն.-ի փոխարեն։ Այդ մասին հայտնեց կառուցվող մետրոպոլիտենի տնօրինության պետ Տիգրան Մուշեղյանը։ Նրա կարծիքով, հատկացվող միջոցները չեն բավականացնի «ոչ շինարարական ծրագրերին, ոչ էլ նույնիսկ պահպանմանը»։ Մուշեղյանի խոսքերով, ներկայումս մետրոպոլիտենի ղեկավարությունը պատրաստում է Հայաստանում համաշխարհային բանկի ներկայացուցչին ուղղված նամակ, որով երկարաժամկետ վարկի հատկացման խնդրանք է արտահայտվում։

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

Ադրբեջանը պետք է դատապարտվի

Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորմանն ուղղված տարբեր մակարդակի բանակցություններում ադրբեջանական խմբերի ներկայացուցիչները, որոնք Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կարգավիճակի ճանաչման նախապայման, առաջ են քաշում ղարաբաղյան բանակի ստորաբաժանումների դուրսբերումը վերահսկվող բոլոր տարածքներից։ Ադրբեջանական կողմի ընկալմամբ, այդ հանրապետության տարածքի 20 տոկոսի բռնազավթումը հայկական կազմավորումների կողմից անհրաժեշտ է քննարկել որպես ագրեսիա ադրբեջանական հանրապետության դեմ, ուստի միջազգային հանրությունը, ի դեմս ԵԱՀԽ-ի և ՄԱԿ-ի, պետք է դիմի համարժեք գործողությունների ագրեսորի դեմ։ Որքանո՞վ են համապատասխանում միջազգային նորմերին ադրբեջանական [illegible] պահանջները, և որքանո՞վ է իրավացի ղարաբաղյան կողմը, պնդելով, որ առանց ԼՂՀ բնակչության անվտանգության և ազգային գործողությունների չհրաժարվելու կայուն երաշխիքների, զորքերի դուրսբերման մասին խոսք անգամ լինել չի կարող։ Այդ հարցով դիմեցինք օրենսդրական հարցերով Լեռնային Ղարաբաղի Գերագույն խորհրդի հանձնաժողովի նախագահ Լևոն Մելիք-Շահնազարյանին, խնդրելով մեկնաբանել ղարաբաղյան կողմի փաստարկները։

– Նախ և առաջ, ՄԱԿ-ի կանոնադրության 51-րդ հոդվածի համաձայն, այն պետությունը, որը զինված ագրեսիայի է ենթարկվել այլ պետության կողմից և ինքնուրույնաբար պաշտպանում է իր ինքնիշխանությունը, իրավունք ունի հակառակորդից առաջ տեղափոխել մարտական գործողությունները՝ հարձակումը կանխելու կամ խափանելու նպատակով։ Կարող է հարց ծագել. «Իսկ եթե ագրեսիայի ենթարկված պետությունը չի ճանաչված միջազգային հանրության կողմից»։ Տվյալ դեպքում, նույն կանոնադրության համաձայն, պետության միջազգային իրավաենթակայությունը գոյանում է այդ պետության ստեղծման առաջին իսկ օրից, անկախ նրանից, ճանաչված է այն, թե ոչ միջազգային հանրության կողմից։ Այսինքն, կիրառվում են, ամրագրված է ՄԱԿ-ի կանոնադրությունը։ Այնքանով, որ, Լեռնային Ղարաբաղի զինված ուժերի հակահարձակողական գործողությունները համապատասխանում են միջազգային նորմերին։ Ինչ վերաբերում է այն հարցին, թե ով առաջինն սկսեց ռազմական գործողությունները, ապա, հավանաբար, բոլորն են հիշում, որ ղարաբաղյան շարժումը սկսվեց խաղաղ հանրահավաքներից, որոնց, ի դեպ, մասնակցել էին նաև տեղացի ադրբեջանցիները, և միայն Սումգայիթի ու երկրամասի մյուս բնակավայրերի կոտորածներից հետո Լեռնային Ղարաբաղը ստիպված եղավ անցնել հակահարձակման։ Ելնելով վերոհիշյալից, միջազգային հանրությունը պետք է դատապարտի Ադրբեջանին որպես ագրեսոր։

Կարող է նաև հարց ծագել. «Ղարաբաղա-ադրբեջանական հակամարտության ընթացքում արդյոք պատերազմում են երկու պետությու՞ն, թե՞ մի պետություն կռվում է սեփական քաղաքացիների դեմ»։ Կասկածից վեր է, որ տվյալ դեպքում իրար դեմ կռվում են երկու առանձին պետություններ, քանի որ Ադրբեջանի զինված ագրեսիան ԼՂՀ-ի դեմ պետական բնույթ է կրում։ Այդ մասին են վկայում.

1) ընդհանուր զորահավաքը Ադրբեջանի ողջ տարածքում,

2) ադրբեջանական զինծառայողների և նրանց ընտանիքների սոցիալական պաշտպանվածությունը,

3) պետական պարգևները, որոնք տրվում են ղարաբաղյան պատերազմի մասնակիցներին։

Եվ կամ համաձայնենք, որ ազգային հերոսի կոչումը չեն տալիս նրանց, ովքեր պատերազմում են սեփական քաղաքացիների դեմ։

Կան նաև բազմաթիվ այլ գործոններ, սակայն բավական է նաև այսքանը։ Այս և բազմաթիվ այլ փաստեր վկայում են այն մասին, որ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետությունը առանձին պետություն է ու միջազգային իրավունքի լիիրավ սուբյեկտ։ Համոզված եմ, որ միջազգային ընկերակցությունը վաղ թե ուշ կընդունի այդ փաստը։

ՎԱՀՐԱՄ ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ

ՌԱՄԿԱՎԱՐ ԱԶԱՏԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան Դ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 562941, AT&T (7 8852) 151065
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՅԱԼԵՍ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ / 529221
Տնօրէն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / 562863
A STYLE համակարգչային ծառայութիւն / 581841
[illegible]
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածք «Ազգ» թերթի
Azg armenian daily
LIBERAL DEMOCRATIC NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ։ Անցած կիրակի Ռուսաստանի և Չեչնիայի նախագահները հեռագրեր փոխանակեցին, որոնցում շարադրել էին չեչենական կնճռի լուծման փոխզիջումների իրենց պատկերացումները։ Ի պատասխան առանց նախապայմանների բանակցություններ վարելու Դուդաևի պատրաստակամությանը, Բորիս Ելցինն առաջարկեց նրան անհապաղ հանդիպում ունենալ իր լիազոր ներկայացուցիչ, ՌԴ փոխվարչապետ Նիկոլայ Եգորովի և Դաշնային

վան Ռիբկինը կարգադրել է բոլոր խորհրդարանական խմբերին դուրս գալ Չեչնիայից։ Ավելի ուշ պարզ դարձավ, որ նման կարգադրություն չի եղել։ Այդ մասին կիրակի երեկոյան հայտարարել է Դումայի ճամբի խոսնակ Վիկտոր Չերյոմուխինը։ Նրա խոսքերով, այժմ Ռուսաստանի երեք պատգամավորական խմբեր են գտնվում հակամարտության գոտում և գործում են միմյանցից անկախ։

Ռուսաստանի կազակների միությունը հայտարարել է իր օժանդա-

«Ռուսաստանը պետք է պաշտպանի իր պետական շահերը Չեչնիայում, իր տարածքային ամբողջականությունը վերջապես», հայտարարել է Վրաստանի ղեկավար Էդուարդ Շևարդնաձեն ելույթ ունենալով հանրապետության պետական անվտանգության մարմինների աշխատակիցների հանրապետական խորհրդակցությունում։ Նրա խոսքերով, եթե Ռուսաստանը վերջ չդնի չեչենական նախահարձակ անջատողականությանը, ապա կարող է սկսվել Ռուսաստանի փլուզումը։

ԿՈՎԿԱՍ

Սկսվեց չեչենական զորամիավորումների ուժային զինաթափումը

հակահետախուզության ծառայության պետ Ս. Ստեպաշինի հետ, որոնք գտնվում են Մոզդոկում։ Նույն օրը երեկոյան Դուդաևը մերժեց այդ առաջարկը փաստարկելով, թե «չեչեն ժողովուրդն իրեն թույլ չի տա հանդիպել Եգորովի կամ մեկ ուրիշի հետ, և պատրաստ է բանակցություններ վարել միայն ամենաբարձր մակարդակով»։ Դրանից հետո ՌԴ նախագահի մամուլի ծառայությունը հայտարարեց, որ Դուդաևի հեռագրերին այլևս պատասխաններ չեն ուղարկվելու։

Ռուսաստանի նախագահի վարչակազմի ղեկավար Ֆիլատովն իր երեկվա մամուլի ասուլիսում հայտարարեց, որ Չեչնիայի ապօրինի զինված խմբավորումների ուժային զինաթափումն արդեն սկսվել է, և ինքը չի բացառում ակտիվ գործողությունները տարածաշրջանում։ Առաջին փոխվարչապետ Օլեգ Սոսկովեցն իր հերթին նշել է, որ զինաթափման գործողությունն իրականացվելու է մինչև վերջ լիովին համապատասխանելով ՌԴ նախագահի հրամանագրին։

Անցած օրվա ընթացքում ռուսական զորքը մարտեր էր մղում Դուդաևի խմբավորումների դեմ Գրոզնու մերձակայքում։ Դրան նախորդել էին հրթիռահրետանային հարվածները Գրոզնու արվարձաններում գտնվող «Շալի» օդանավակայանի ու ռազմական նշանակության օբյեկտների ուղղությամբ։ Միաժամանակ «Ուրագան» տիպի կայանքներից հարվածներ են հասցվել գրոհայինների կուտակումներին ու զինամթերքների պահեստներին։

Այսօր գիշեր, ժամը 2-ի սահմաններում ռուսական ավիացիան մի շարք հրթիռային հարվածներ է հասցրել արդեն չեչենական մայրաքաղաքին։ Զոհերի ու վիրավորների մասին տեղական տեղեկություններ չեն հաղորդվում։

Նախապես տեղեկացվել էր, թե ՌԴ Պետդումայի նախագահ Ի.

կությունը ՌԴ սուբյեկտներից մեկում օրինականության հաստատելու գործընթացին։ «Լիովին պաշտպանելով ապօրինի զինված կազմավորումներին զինաթափելու նպա-

ինչն իր անխուսափելի ազդեցությունը կունենա համաշխարհային գործընթացների վրա։ «Վրաստանը շահագրգռված է, որ պետության միասնական, ամբող-

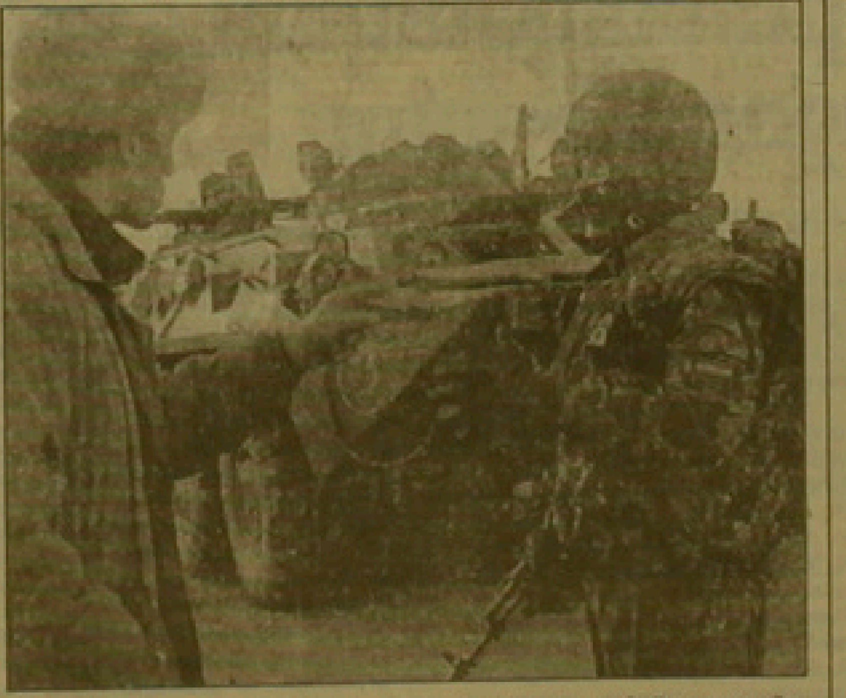

տակով զորքը Չեչնիա մտցնելու փաստը», ասվում է Պյատիգորսկ քաղաքի բնակիչների միացյալ հավաքի հայտարարության մեջ։ Ու, հայկական և հունական համայնքների անունից հավաքի մասնակիցները կոչ են արել երկրի նախագահին «իրական պատասխանատվության ենթարկել սպանությունների, անօրինությունների և բռնությունների բոլոր պատասխանատուներին, ոչ մի դեպքում զորքերը Չեչնիայից դուրս չբերել։ Դրանք պետք է մնան այնտեղ մինչև իրավիճակի լրիվ կայունացումն ու մարդու իրավունքների պաշտպանումը՝ համաձայն Ռուսաստանի Դաշնության սահմանադրության։ Անհապաղ զորքը մտցնել Գրոզնի և բոլոր այն բնակավայրերը, ուր թաքնված են զինված խմբավորումները»։

ջական և կայուն Ռուսաստանը», ընդգծել է նա։

Անցած օրերին զգալիորեն մեծացել է Գրոզնին ու նրա արվարձանները լքած մարդկանց թիվը։ Ստավրոպոլի երկրամաս է ժամանել 589 մարդ, Ինգուշեթիա՝ 1360, Դաղստան՝ 608 մարդ։ Դաշնային իշխանությունները անհրաժեշտ քայլեր են ձեռնարկում նրանց տեղավորման և նյութական օգնություն ցուցաբերելու համար։

ՌԴ կառավարության ժամանակավոր լրատվական կենտրոնի տվյալներով, Չեչնիայի խաղաղ բնակչությանը օգնելու համար առանձնացվել է 22 մլրդ ռուբլի, սակայն դեկտեմբերի 17-ի տվյալներով, տարածքային իշխանությունների նախարարությունն ստացել էր միայն 6 մլրդ ռուբլի։

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

Ռահիմ Ղազիև. «Ուզում եմ զգուշացնել ժողովրդին»

ԲԱՔՈՒ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Ադրբեջանի պաշտպանության նախկին նախարար Ռահիմ Ղազիևը օրերս հեռախոսով «Ազադլիգ» թերթին հայտարարեց հետևյալը. «Ես գտնվում եմ Բաքվում և սեպտեմբերի 20-ից հետո ոչ մի տեղ չեմ մեկնել։ Ինձ չեմ համարում հանցագործ և ժողովրդի թշնամի, իսկ ինձ Մոսկվայի լրտես ներկայացնելը նախագահ Ալիևի փորձն անհեթեթություն է»։ Ղազիևն ավելացրեց, որ ներկայումս Ռուսաստանի հատուկ ծառայությունները և զինված ուժերն Ադրբեջանի դեմ նախապատրաստում են լայնածավալ սադրանք։ Ուզում եմ այդ մասին հայտնել իմ ժողովրդին»։

Ղազիևը մեղադրվում է 1992 թ. մայիսին Շուշի և Լաչին քաղաքների հանձնման գործով։ Նա ազգային անվտանգության նախարարության մեկուսարանից փախած չորս անձանցից մեկն է։

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ռուսաստանի շատ քաղաքներ ու ավաններ կարող են չջեռուցվել

ՄՈՍԿՎԱ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՌԻԱ ՄԱՅԱԿ։ Այս տարի ձմեռային ջեռուցմանը Ռուսաստանում սովորականից վատ են պատրաստվել։ Միջոցների բացակայության պատճառով ձմեռնամուտին կուտակված էր ածխի անհրաժեշտ նվազագույն քանակության ընդամենը 50 և հեղուկ վառելիքի 49 տոկոսը։ Այս տվյալները բերեց Ռուսաստանի շինարարության նախարարության բնակարանային կոմունալ տնտեսության վարչության տնօրեն Վալերի Ավդեևը։ Նա նշեց, որ բազմաթիվ շրջաններում չկա վառելիքի նույնիսկ եռօրյա պաշար և ջեռուցումն իրականացվում է միայն վառելիքի ստացումից հետո։

Ինգուշիա են փախել Չեչնիայի 60 հազար բնակիչներ

ՆԱԶՐԱՆ, 18 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՄԱՅԱԿ։ Չեչնիայից Ինգուշիա են հասնում նորանոր գաղթականներ։ Ինգուշիայի ՆԳՆ տվյալների համաձայն, վերջերս այդ հանրապետություն են հասել Չեչնիայի տարբեր ազգությունների ավելի քան 60 հազար ներկայացուցիչներ։ Հակամարտության շրջանից վիրավորներ են բերվում հանրապետության հիվանդանոցներ։

Լուկաշենկոն ընդունեց փոխվարչապետի հրաժարականը

ՄԻՆՍԿ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Բելառուսի նախագահ Ալեքսանդր Լուկաշենկոն ընդունեց փոխվարչապետ Վիկտոր Գոնչարի հրաժարականը։ Իր հրամանագրով նա փոխվարչապետի պաշտոնակատար նշանակեց Վլադիմիր Ռուսակևիչին, որը նախկինում ԳԽ փոխնախագահն էր։

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Հասարակությունը պատրաստ չէ քաղաքացիական պատերազմի

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ։ Չեչնիայում ծավալվող ռազմական գործողությունների կապակցությամբ Մոսկվայում անց է կացվել հասարակական կարծիքի ուսումնասիրություն։ 1000 մոսկվացիների շրջանում կատարված հարցումը ցույց է տվել, որ նրանց 22 տոկոսը խրախուսում է Չեչնիա զորքեր մտցնելու ռուսական իշխանությունների քաղաքականությունը, 58 տոկոսը դատապարտում է այդ քայլը, 5 տոկոսի համար դա միևնույն է, իսկ 15 տոկոսը դժվարացել է պատասխանել։ Այլ խոսքերով, ինչպես եզրակացնում են հարցման կազմակերպիչները, հասարակությունը գաղափարապես և բարոյապես անպատրաստ է քաղաքացիական պատերազմի։

Ռուս գործարարների առաջին կոնգրեսը

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ։ Դեկտեմբերի 19-ին Մոսկվայում իր աշխատանքները սկսեցին ռուս գործարարների միության ներկայացուցիչները։ Կոնգրեսի մասնակիցներին ողջունեց նախագահ Բորիս Ելցինը, որը հույս հայտնեց, որ կոնգրեսը կնպաստի ռուս գործարարների համախմբմանը հանուն Ռուսաստանի շահերի։ Նախատեսվում է, որ կոնգրեսի աշխատանքների ընթացքում կստեղծվի ռուս գործարարների ազգային հասարակական քաղաքական կազմակերպություն, որը կկորդինացնի հարաբերությունները կառավարության հետ։

Վերջին տարիներին շատերն են ձգտում Ռուսաստանի քաղաքացիության

ԵՐԵՎԱՆ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՓԱՍՏ։ 92 թվից ի վեր Ռուսաստանի Դաշնության քաղաքացիությունից հրաժարվել են մոտ 1000 հոգի։ Փոխարենը լոկ ՌԴ նախագահի աշխատակազմին կից քաղաքացիության հանձնաժողովի տվյալների, անկախ տարբեր երկրների հազարավոր քաղաքացիներ վերջին երեք տարիներին ցանկություն են հայտնել ձեռք բերել Ռուսաստանի քաղաքացիություն։ Դրանց թվում առաջին տեղը գրավում է Բուլղարիան (շուրջ 9 հազար մարդ)։ Իսկ ընդհանուր ցանկություն են հայտնել ՌԴ քաղաքացի դառնալ 24 հազար 539 օտարերկրացիներ։

Անձավախույզները կուսումնասիրեն Պետերբուրգի ընդգետնյա ուղիները

ՍԱՆԿՏ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՌԻԱ ՄԱՅԱԿ։ Մի խումբ անձավախույզներ Ռուսաստանի անձավախույզների ընկերության նախագահ Սերգեյ Գոսսակովի գլխավորությամբ որոշել են երկար ժամանակ մնալ Պետերբուրգում։ «Մենք վստահ ենք, որ Նևայի քաղաքում մեծ անակնկալներ կան, պատմեց Գոսսակովը։ Բազմաթիվ վարկածներ, լուրեր, փաստեր կան Պետերբուրգի պատմական մասի ընդգետնյա անցուղիների մասին, որոնց երկարությունը գրեթե գերազանցում է մետրոպոլիտենի թունելներին։ Մի ժամանակ դրանք կապում էին պալատներն ու քաղաքային առանձնատները, տաճարներն ու վանքերը։ Առաջին հերթին մենք ձգտելու ենք հետազոտել Ալեքսանդր Նևսկու մայրավանքի շրջանում գտնվող 18-19-րդ դարերի ընդգետնյա կառույցները»։

ԲԱՔՈՒ

Յասար Ալիևը սևծովյան համաժողովի փոխնախագահ

ԲԱՔՈՒ, 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԹՈՒՐԱՆ, ՄԱՅԱԿ։ Ադրբեջանի Միլլի մեջլիսի փոխնախագահ Յասար Ալիևն ընտրվել է Սևծովյան տնտեսական համագործակցության խորհրդարանային համաժողովի փոխնախագահ։ Նա միաժամանակ այդ պաշտոնում է հաստատվել համաժողովի աշնանային նստաշրջանում, որ դեկտեմբերի 11-13-ը անցկացվել էր Ալբանիայի մայրաքաղաք Տիրանայում։ Այդ մասին հաղորդվեց այսօր հանրապետության ԳԽ-ում կայացած ճեպազրույցում։ Յասար Ալիևը հայտնեց, որ նստաշրջանում քննարկվել են Սև ծովի բնապահպանության, Սևծովյան տնտեսական համագործակցության անդամ-երկրների միջև այցագրային ռեժիմի պարզեցման, այդ երկրների մշակութային ժառանգության պահպանման, մայրաքաղաքների քաղաքապետերի կլոր սեղանի հարցերը։

Յասար Ալիևի խոսքերով Ադրբեջանի պատվիրակությունը Տիրանայում հանդիպումներ է ունեցել Ռումինիայի և Ալբանիայի պատվիրակությունների հետ։ Մասնավորապես քննարկվել են տնտեսական համագործակցության ընդլայնման, կազմակերպության շրջանակներում ընդհանուր բանկի և առևտրի միասնական կենտրոնի ստեղծման, փոխադարձ ներդրումների խրախուսման հարցերը։

Տիրանայում կազմակերպության նոր նախագահ է ընտրվել Ալբանիայի խորհրդարանի նախագահ Պյետր Արբնորին։

Կազմակերպության հաջորդ նստաշրջանը տեղի կունենա 1995 թ. ամռանը, Մոլդովայում։

ԱԼԹԱՅ

Հնագետները բացահայտում են

ՆՈՎՈՍԻԲԻՐՍԿ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՌԻԱ ՄԱՅԱԿ։ Վերջին երկու տարում երկրորդ հայտնագործությունն արեցին Ռուսաստանի ԳԱ Սիբիրի բաժանմունքի հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի գիտնականները Ալթայի Ուկոկ սարահարթում։ Անցյալ տարի այնտեղ հայտնաբերվել էր ««Սառած գեղեցկուհի»» անվանի կնոջ հիանալի պահպանված մումիա, որն այժմ հետազոտում են մոսկվացի մասնագետները։

Այս անգամ դաշտային աշխատանքն ավարտվեց ևս մեկ եզակի գտածոյի հայտնաբերմամբ։ Հնագետները պեղեցին շատ հարուստ դամբարանաբլուր։ Այնտեղ հանգչում է մի հայտնի ռազմիկ սաղավարտով, մուշտակով և կարմիր տաբատով։ «Չորս տարի է, ինչ մենք պեղումներ ենք կատարում Ալթայում, — ասաց արշավախմբի ղեկավար, ԳԱ թղթակից անդամ Վյաչեսլավ Մոլոդինը։ — Այդ ժամանակամիջոցում մեզ հաջողվել է Ուկոկում հայտնաբերել 5-6-րդ դարերի սկյութական մի քանի դամբարաններ»։

digitised by A.R.A.R.@

...Ես հավատում եմ բանակցային գործընթացի հաջողությանը

Հարցազրույց Հայաստանում Ռուսաստանի Դաշնության արտակարգ եւ լիազոր դեսպան Անդրեյ Ուռնովի հետ

Սկիզբը էջ 1

- Պրն. դեսպան, արդեն համարյա երկու ամիս է, որ աշխատում եք Հայաստանում: Ինչպիսի՞ն են Ձեր տպավորությունները հանրապետությունից, ժողովրդից:

- Տպավորությունները դրական եւ հաճելի են, այն առումով, որ տեսա հարուստ պատմություն ու մշակույթ ունեցող երկիր, խելոք, հմայիչ եւ եռանդուն ժողովուրդ: Ինձ դուր է գալիս ձեր հայրենասիրությունը, ձեր ազգային միասնությունը, որը չնայած առօրեական ներքաղաքական հակասություններին, դուք խնամքով պահպանում եք: Դա, իմ կարծիքով, վկայում է ազգի հասունության եւ իմաստնության մասին:

Ինձ համար՝ որպես դեսպանի, շատ հաճելի էր այն բարյացակամ վերաբերմունքը Ռուսաստանի նկատմամբ, որին ես հանդիպեցի ամենուրեք եւ բոլոր մակարդակներում: Առայժմ ես Հայաստանում չեմ հանդիպել որեւէ մարդու, որը դեմ արտահայտվի Ռուսաստանի հետ համագործակցությանը:

Իհարկե, ես չեմ կարող չտեսնել նաեւ այն հսկայական դժվարությունները, որ կրում է Հայաստանը, նրա ժողովուրդը: Ահա հիմա էլ ցրտերը սկսվեցին, գազի ընդհատումներ եղան: Համոզված եմ, մենք անկեղծ ցավով ենք ընկալում այդ ամենը: Բայց ցանկանում ենք հավատալ, որ բոլոր այդ ժամանակավոր դժվարությունները ու երեւույթները կհաղթահարվեն: Վերջերս ինձ բախտ վիճակվեց լինել մի հարսանիքում: Ծանոթացա երիտասարդ զույգի՝ Մերիի եւ Ռոբերտի, նրանց ծնողների, բարեկամության հետ: Պսակադրությունը տեղի ունեցավ Խոր Վիրապում, իսկ հետո հարսանեկան սեղանն էր: Ես նստած էի հարսի հոր կողքին, եւ նա ինձ հրավիրեց արդեն հաջորդ տարի կայանալիք իր հարսանիքին... Իսկ չէ՞ որ, որտեղ հարսանիքն է, այնտեղ կյանքն է, այնտեղ ժողովրդի հավատն է ապագայի նկատմամբ:

- Պրն. դեսպան, ինչպե՞ս եք վերաբերվում Հայաստանում Ձեր առաքելությանը, որո՞նք եք համարում դեսպանության գլխավոր խնդիրները:

- Հայաստանը մեծ եւ կարեւոր երկիր է մեզ համար: Այդ իսկ պատճառով, լինել Ռուսաստանի դեսպանը ձեր երկրում եւ պատվավոր է, եւ պատասխանատու: Պետք է ասել, որ ես հանրապետություն եկա բարենպաստ պահի, երբ հայ-ռուսական հարաբերությունները վերելք ապրեցին: Որպես դեսպան, իմ գլխավոր խնդիրն է ըստ ամենայնի աջակցել այդ գործընթացին, մեր բազմակողմանի կապերի ամրապնդմանն ու զարգացմանը:

Դա հեշտ խնդիր չէ: Կան օբյեկտիվ հանգամանքներ, որոնք սահմանափակում են մեր համագործակցության հնարավորությունները: Երկու երկրներն էլ, տնտեսության վիճակի առումով, ապրում են իրենց ոչ լավագույն ժամանակները: Այնպես որ, ամեն ինչ չէ հարթ ընթանում: Սակայն, որպես, Հայաստանին խոստացված 110 մլրդ. ռուբլի վարկից հաջողվեց տրամադրել միայն մի մասը: Բայց դա էլ քիչ չէր, եւ այդ գումարը կծախսվի հայ-ռուսական տնտեսական համագործակցության թերեւս գլխավոր օբյեկտի՝ Հայկական ատոմակայանի վերագործարկման վրա: Ռուսաստանի ներկայացուցչական պատվիրակությունը այս հարցի կապակցությամբ մասնակցեց Հայաստանի դոնորների նոյեմբերյան հանդիպմանը Փարիզում: Նրա դիրքորոշումը բարձր գնահատվեց Հայաստանի ղեկավարության կողմից: Ռուսական պատվիրակությունը, մասնավորապես, հաստատեց վարկի տրամադրումը Հայաստանին 1995 թ.:

Ներկայումս ավարտվում է ՌԴ եւ ՀՀ միջեւ 1995 թվականի առեւտրատնտեսական համաձայնագրի նախապատրաստումը: Հայկական կողմը հարց է բարձրացրել 1995 թ. ռուսական բնական գազի գնման վերաբերյալ: Ինչպես կավարտվեն բանակցությունները, ես ասել չեմ կարող, բայց, ինչպես գիտեք, վերջերս ռուսական գազը օգնության կարգով մատակարարված էր Հայաստանին, երբ դժվարություններ էին ծագել թուրքմենական գազի առաքումների հարցում:

Լայն համագործակցություն է իրականացվում ռազմական բնագավառում, իսկ դա հնարավոր է միայն փոխադարձ շահերի հիման վրա եւ փոխադարձ վստահության պայմաններում: Շուտով սպասվում է ռուսական ռազմական բազայի վերաբերյալ սկզբունքային կարեւորության պայմանագրի ստորագրում:

Փոխանակումներ են ընթանում գիտության, մշակույթի եւ կրթության բնագավառներում: Կարեւոր իրադարձություններ եմ համարում Ռուսաստանի Գիտությունների ակադեմիայի նախագահի եւ Մոսկվայի համալսարանի ռեկտորի այցերը Հայաստան:

Ընդհանուր առմամբ, գործը լավ է առաջ ընթանում, վերականգնվում են խաթարված կապերը, չնայած ոչ այնքան արագ եւ ոչ այն ծավալներով, որքան ցանկալի էր:

- Ի՞նչ կասեիք, պարոն դեսպան, Ռուսաստանի եւ Հայաստանի միջպետական հարաբերությունների հետագա զարգացման հեռանկարների մասին:

- Մեր հարաբերությունների զարգացման հեռանկարները համարում եմ բարենպաստ: Համագործակցության են նպատակաուղղված երկու երկրների կառավարությունները: Հայաստանի եւ Ռուսաստանի ղեկավարները պարբերական շփումների մեջ են, հանդիպում են, ուղերձներ փոխանակում, զանգահարում միմյանց: Հոկտեմբերին Հայաստան այցելեց Ռուսաստանի խորհրդարանի վերին պալատի խոսնակ Շումեյկոն: Բոլորովին վերջերս Մոսկվայում էին գտնվում Հայաստանի խորհրդարանի նախագահ Բ. Արարքցյանը եւ վարչապետ Հ. Բագրատյանը:

Այստեղ կարեւոր է նշել, որ «վերեւների» այդ ակտիվությունը հենվում է «ներքեւների» ամուր հիմքի վրա: Խոսքը գնում է մեր ժողովուրդների միմյանց նկատմամբ ունեցած փոխադարձ անկեղծ հակվածության մասին: Ճիշտ է, 90-ական թվականների սկզբին նրանց հարաբերությունները լուրջ փորձության ենթարկվեցին, բայց դիմակայեցին:

- Խնդրում եմ, պարոն Ուռնով, մի քանի խոսք այն մասին, թե ինչպես եք տեղավորվել, Ձեր աշխատանքային պայմանների, կենցաղի եւ հանգստի, ընտանիքի մասին:

- Դեսպանատան համար ստացված շենքը, որը Հայաստանի կառավարությունը տրամադրել է մեզ՝ Ռուսաստանին իր պարտքի մի մասի մարման դիմաց, լուրջ վերանորոգման կարիք ունի: Դրա համար ժամանակ կպահանջվի: Իսկ առայժմ, ինչպես եւ մի շարք այլ դեսպանատներ, տեղավորվել ենք «Հրազդան» հյուրանոցային համալիրում: Այստեղ մենք աշխատում ենք եւ ապրում: Պայմանները լավ են, մենք շնորհակալ ենք Հայաստանի կառավարությանը, որին պատկանում է համալիրը, հյուրընկալության համար:

Ինչ վերաբերում է հանգստին, ապա, անկեղծ ասած, դրա համար շատ քիչ ժամանակ է մնում: Բայց աշխատում եմ այն առավել օգտակար ծախսել: Արվեստի եւ գրականության հարցերում ես պահպանողական եմ՝ նախընտրում եմ դասականը: Սիրում եմ Պուշկինին, Լերմոնտովին, Գրիբոյեդովին, Մայակովսկուն: Երաժշտությունում սիրածս ժանրը օպերան է. ռուսական օպերաներից՝ «Իշխան Իգորը», «Եվգենի Օնեգինը», իսկ արտասահմանյան օպերաներից՝ առաջին տեղում «Աիդան» է:

Սովորաբար ջանում եմ զբաղվել, երբ կա հնարավորություն. խաղում եմ թենիս, լողում եմ, դահուկ եմ քշում: Երբ այդպիսի հնարավորություն չկա՝ ուղղակի քայլում եմ, ամենաքիչը օրը մեկ ժամ: Չեմ կարող ապրել առանց շարժման:

- Կներեք, որ ընդհատում եմ: Հասցրե՞լ եք Ծաղկաձորում լինել:

- Այո, շատ գեղեցիկ վայր է: Ձմռանը այնտեղ դահուկի սիրահարների համար երեւի հիանալի պայմաններ են:

Ընտանիքիս մասին կարող եմ ասել հետեւյալը. Հայաստանում ես գտնվում եմ կնոջս հետ: Մնացածները՝ իսկ մեր ընտանիքը մեծ է, (մայրս, կնոջս ծնողները, երկու որդիս, թոռներս), գտնվում են Մոսկվայում: Այնտեղ են նաեւ եղբայրս, քեռորդիներս. մի խոսքով՝ մենք շատ ենք:

- Ներողություն, իսկ Մարկ Ուռնովը առնչություն ունի՞ Ձեզ հետ (Ծանոթ. Մարկ Յուրեւիչ Ուռնովը ՌԴ նախագահի խորհրդականներից է: Ա.Թ.):

- Այո, նա իմ եղբայրն է:

- Ինչպե՞ս եք գնահատում, պարոն դեսպան, ռուսական համայնքի վիճակը Հայաստանում: Ի՞նչ օգնություն կցուցաբերվի հայրենակիցներին եւ ինչպե՞ս կլուծվի ռուսական ուսումնական հաստատությունների հարցը:

- Հայաստանում առկա է օբյեկտիվ տխուր վիճակագրություն: Ռուսական համայնքի թվաքանակը վերջին մի քանի տարիներին 50 հազարից նվազել է մինչեւ 15 հազար: Մնացողների մեծամասնության վիճակը հեշտ չէ, ինչպես եւ Հայաստանի բնակչության մեծամասնության վիճակը: Հնարավոր մարդասիրական օգնություն ցուցաբերվում է, բայց, իհարկե, մարդիկ արժանի են ավելիին: Այս ուղղությամբ արժեքավոր աշխատանք են տանում հայրենակցական կազմակերպությունները՝ «Ռոսիան», «Օդան», «Հարմոնիան», վետերանների կազմակերպությունները: Ռուսական համայնքի իրավական պաշտպանության առումով մեծ նշանակություն ունի ս.թ. հոկտեմբերի 21-ին ԱՊՀ պետությունների ղեկավարների կողմից ստորագրված Կոնվենցիան ազգային փոքրամասնություններին պատկանող անձանց իրավունքների պաշտպանության մասին: Դա լուրջ եւ կառուցողական փաստաթուղթ է, եւ կարծում եմ, երբ ձեր թերթը այն հրապարակի, ապա ընթերցողները մեծ հետաքրքրությամբ կծանոթանան դրան:

Այժմ՝ ուսումնական հաստատությունների մասին: Հաշվի առնելով ՀՀ լեզվի մասին օրենքը, որը ես, որպես օտարերկրյա դեսպան, չեմ կարող քննադատել, այլապես դա կընկալվի որպես միջամտություն ձեր ներքին գործերին, ներկայումս շատ կարեւոր է պահպանել ուսուցումը ռուսական դասարաններում: Բավարարվածությամբ կցանկանայի նշել, որ վերջերս, մեր հանդիպման ժամանակ, Հայաստանի պետնախարար Արմենակ Դարբինյանը հավաստիացրեց, որ ռուսական դասարաններում ուսուցման հարցում ոչ մի խոչընդոտ չի լինի ոչ միայն ռուս, այլեւ խառը ամուսնական ընտանիքների երեխաների համար՝ անկախ նրանց հոր ազգությունից եւ երեխայի ազգանունից:

Այսօր օրակարգում է Հայաստանում երկու ռուսալեզու ուսումնական հաստատության՝ հմ. 7 դպրոցի բազայի վրա հումանիտար առարկաների խորացված ուսուցմամբ Ռուսական գիմնազիայի եւ Ռուս-հայկական համալսարանի ստեղծման հարցը: Երկու հարցով էլ ձեռք է բերված սկզբունքային համաձայնություն կառավարական մակարդակով: Առկա է կողմերի բարի կամքը, բայց կան նաեւ շատ գործնական հարցեր, այդ թվում ֆինանսական, որոնք դեռ պետք է կարգավորվեն եւ լուծվեն: Գիմնազիայի հետ կապված հարցերը կարծես թե ավելի շատ, բայց գործն այնպես պետք է վարենք, որ եկող տարի երկու ուսումնական հաստատությունն էլ բացվեն:

- Պարոն դեսպան, մենք՝ ԽՍՀՄ նախկին քաղաքացիներիցս շատերը, ստիպված եղանք վերջին 5-6 տարում վերանայել մի շարք գաղափարական արժեքներ: Անձամբ ի՞նչն եք վերանայել եւ ինչի՞ն եք շարունակում հավատալ դուք:

- Վերջին տարիների խորհրդային նվաճումն եմ համարում յուրաքանչյուրի սեփական համոզմունքներ ունենալու իրավունքի եւ միաժամանակ, այդ համոզմունքները նրա սեփական գործը համարելու ճանաչումը: Այդ իսկ պատճառով, ես չէի ցանկանա խորանալ հարցի մեջ... Դուք իրավացի եք. գաղափարախոսական արժեքների վերագնահատման գործընթացը ընդգրկել է շատերին, այդ թվում նաեւ ինձ, եւ դեռեւս չի ավարտվել: Բայց այնպիսի արժեքներ, ինչպիսիք են սոցիալական արդարությունը, ժողովրդավարությունը, հավասարությունը, ժողովուրդների բարեկամությունը ու համագործակցությունը, ես միշտ հավատացել եմ եւ շարունակում եմ հավատալ:

- Պարոն Ուռնով, մեր հանդիպման ավարտին կխնդրեի մեկնաբանել ԵԱՀԽ-ի եւ Ռուսաստանի մոտեցումները Ղարաբաղյան բախման խաղաղական կարգավորմանը: Ինչպե՞ս եք գնահատում բանակցային գործընթացի ներկա վիճակը:

- Առաջին հերթին, կցանկանայի շեշտել, որ ԵԱՀԽ-ը (այժմ կարելի է եւ ԵԱՀԿ-ը, որովհետեւ 1995թ-ից խորհրդակցությունը կդառնա Կազմակերպություն) եւ Ռուսաստանը հակառակորդներ չեն: Մենք մեծ հարգանքով ենք վերաբերվում այդ կազմակերպությանը, հանդես գալիս նրա ամրապնդման, արդյունավետության բարձրացման օգտին: Ռուսաստանը գտնում է, որ հենց ԵԱՀԽ-ն է այն կառույցը, որը, ԱՄՆ-ի եւ Կանադայի հետ միասին, կօգնի եվրոպային մուտք գործել հաջորդ դար՝ չբաժանված հին ու նոր արգելքներով, միասնացված եւ ժողովրդավարականացված: Այդ գիծն էր անցկացնում վերջերս Բուդապեշտում ավարտված ԵԱՀԽ-ի գագաթաժողովում Ռուսաստանի նախագահը:

Այնուամենայնիվ, ղարաբաղյան հիմնախնդրի կարգավորման ԵԱՀԽ-ի եւ Ռուսաստանի մոտեցումներում առկա են որոշակի տարբերություններ: Այստեղ անհրաժեշտ է նշել, որ կոնցեպտուալ առումով մենք շատ ընդհանուր եզրեր ունենք: Դա, առաջին հերթին, փուլային կարգավորման անհրաժեշտության ընդունումն է: Սկզբում արդեն ձեռք բերված, բայց փխրուն հրադադարի ամրապնդումը՝ բախման գոտում միջազգային խաղաղարար ուժերի տեղաբաշխմամբ եւ դրանով իսկ հակամարտող կողմերի բաժանման միջոցով: Այնուհետեւ, գրավված տարածքների ազատումը, փախստականների վերադարձը, շրջափակման վերացումը: Վերջապես, երրորդ փուլում՝ Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակի որոշումը բանակցությունների միջոցով: Պետք է ընդգծել, որ այս սկզբունքային մոտեցումը ընդունվում է նաեւ բախման մասնակիցների կողմից:

Այժմ՝ տարբերությունների մասին: Ռուսաստանը արդեն մշակել է, ըստ ժամկետների եւ բնակավայրերի, բավականին մանրակրկիտ, արտացոլող եւ մեծ մասամբ բախման կողմերի հետ համաձայնեցված կարգավորման համապարփակ ծրագիր: Մինսկի խումբը առայժմ այդպիսի ծրագիր չունի, կան մոտավոր եւ ոչ միշտ միմյանց հետ համակցված նախագծեր: Ռուսաստանն ունի հետխորհրդային տարածքում բազում խաղաղարար գործողությունների անցկացման փորձ, համապատասխան ռազմական ուժեր եւ լավ գիտի գործողությունների թատերաբեմն ու ճանաչված է հակամարտողների կողմից: ԵԱՀԽ-ն չունի ոչ փոքր, ոչ մեծ խաղաղարար գործողության փորձ, չունի առայժմ սեփական խաղաղապահ ուժեր, ինչպես նաեւ բավարար իրավական բազա եւ գործողությունները իրականացնելու գործնական մեխանիզմներ:

Թվում է, թե այդ պայմաններում (երբ ղեկավարվում են գործի շահերով, այսինքն՝ արդյունավետ եւ ամուր կարգավորման արագ հասնելու շահերով) Ռուսաստանի կենտրոնական դերը կարգավորման մեջ պետք է ընդունվեր, եւ նրա ռազմական համակազմը պետք է դառնար անվտանգության միջազգային ուժերի հիմնական կորիզը: Իսկ մեզ առաջարկեցին սահմանափակել ռուսական զորքերի մասնակցությունը խաղաղապահ ուժերին՝ ոչ ավելի քան 30 տոկոսով, իսկ մնացած մասը համալրել տարբեր երկրների բանակներից վերցված վաշտերով: Մի՞թե պարզ չէ, որ շտապով հավաքվող, տարբեր ազգային զորախմբերի՝ համագործակցության փորձ չունեցող ռազմուժը անհարիր է ղարաբաղյան ճակատին: Այդպիսով, ռուսական ծրագիրը ավելի լավն էր, բայց դրան համառորեն շարունակում էին հակադրել անարդյունավետ նախագիծը: Ակամա հարց էր առաջանում. արդյո՞ք չեն զոհաբերվում կարգավորման շահերը ինչ-որ մեկի քաղաքական պատվախնդրությանը, Ռուսաստանի բարեգործությունն Անդրկովկասում ամեն գնով թույլ չտալու ցանկությանը, նրան՝ հակառակ աշխարհաքաղաքական բոլոր իրողությունների, տարածաշրջանից դուրս մղելու փորձերին: Հասկանալի է, որ Ռուսաստանը այդպիսի մոտեցումների հետ չէր կարող համաձայնել:

Ցանկանում եմ բավարարվածությամբ նշել, որ Բուդապեշտում կարծես թե ընդառաջ գնացին տարաձայնությունների հաղթահարման ուղիներ: Պայմանավորվածություններ են ձեռք բերված, որ Ռուսաստանը Շվեդիայի հետ միաժամանակ կլինի Մինսկի խորհրդակցության եւ, հետեւաբար, Մինսկի խմբի համանախագահ, որ ավելի սերտորեն կհամակարգվեն մեր միջնորդական ջանքերը, որ բազմազգ ուժերը կստեղծվեն միայն ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի համապատասխան բանաձեւի ընդունումից եւ այդ ուժերի ազգային կազմի համամասնության շուրջ փոխադարձ համաձայնությունից հետո: Պայմանավորվածություն կա նաեւ, որ ամբողջ գործողությունը կսկսի իրականացվել միայն զինված բախման դադարեցման մասին կողմերին իրավաբանորեն պարտավորեցնող, քաղաքական համաձայնագրի ստորագրումից հետո:

Համաձայնագիրը ստորագրելու համար կողմերին անհրաժեշտ է պայմանավորվել մի շարք վիճելի հարցերի վերաբերյալ: Դա, նախ եւ առաջ, Շուշիի եւ Լաչինի հարցն է: Ադրբեջանը, ինչպես հայտնի է, պնդում է, որ դրանք վերադարձվեն մնացյալ գրավված տարածքների ազատման հետ միաժամանակ: Հայաստանը որակում է այդ պահանջը որպես բանակցությունները ձախողելու փորձ: Ռուսաստանը, որպես միջնորդ, առաջարկում է այդ հարցը դարձնել առանձին բանակցությունների առարկա, որպեսզի չուշացվի այլ խաղաղարար միջոցառումների իրականացումը:

Այսպիսին է իրավիճակը ներկա պահին: Այն հեշտ չէ, բայց ես հավատում եմ բանակցային գործընթացի հաջողությանը:

- Մեզ մնում է միայն «Ազգի» ընթերցողների անունից շնորհակալություն հայտնել Ձեզ, պարոն դեսպան, հարցազրույցի համար եւ հաջողություն մաղթել Ձեր հետագա պատասխանատու աշխատանքում:

- Հաղորդեք «Ազգի» ընթերցողներին Սուրբ Ծննդյան եւ Ամանորի իմ ամենաջերմ զգացմունքներն ու մաղթանքները:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **միջազգային**

Չինաստանի հարավ-արեւմուտքում է գտնվում Տիբեթի ինքնավար շրջանը, որը հսկայական տարածք է զբաղեցնում։ Լեռնային ու դժվարամատչելի այդ երկրամասը բազդապահպանության ճյուղերից մեկի յանձնարարությամբ բնորոշ է, դարեր շարունակ այնտեղ է եղել Դալայ Լամայի նստավայրը։ 1950 թ. Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետության կազմի մեջ մտնող Տիբեթի ինքնավար շրջանի կյանքը փաստորեն աղեղն բռնակցված է Չինաստանի կողմից, նշում է «Լ՚Էսպրեսս» հանդեսը։ Կենսամակարդը շատ է զարգացել տեխնիկայի, դպրոցաշինության, բարեփ եւ ռեստորանների բացման շնորհիվ։ Դա առաջացրել է, որ Տիբեթում մշակութային կյանքը նկատելիորեն զարգացել է խորթական վերջին բարեփոխումների շնորհիվ։ Վերջին երկու տարում բացվել են 70 իջ ավելի ակումբներ, որոնց մեծ մասը գտնվում է Լհասայում տարածքի դարձած Դալայ Լամայի նախկին ձմեռային նստավայրի շուրջը։ Դրանցում կարելի է տեսնել չին զինվորների, փողկապավոր գործարարների, անգամ երիտասարդների, ովքեր շատ են, որ տիբեթցիները չեն համարձակվում ազատորեն հայտարարել, նշում է «Լ՚Էսպրեսը»։ 1993 թ. «Ազատ Տիբեթի» դրոշ պարզելու համար ձերբակալվել եւ դատվել է մոտ 200 մարդ։ Այս տարի Լհասայի փողոցներում տեղի ունեցած տասնյակ ցույցերը դաժանորեն ճնշվել են։ Լոնդոնում գործող Տիբեթի լրատվական անկախ գործակալության համաձայն ներկայումս կան տիբեթցի 400 քաղաքական կալանավորներ, հիմնականում կրոնավորներ, որոնք բանտարկվել են «հակահեղափոխական խառնաշփոթության» մեղադրանքով։

ԱՍԻԱ

Չինաստանը շարունակում է տիբեթցիների մշակութային ձուլումը

Բայց այսօր տիբեթցիներին սպառնում է էլ ավելի մեծ վտանգ, դա ձեռքինի կողմից ծրագրված տիբեթյան մշակույթի ոչնչացման քաղաքականությունն է։ Չինաստանից այստեղ «ներմուծված» աղխատողություններ ավելանում են գործում։ Երբ 4 տասնամյակ շարունակ տիբեթցիների ստրկացման փորձերը ձախողվել են, ապա այսօր Չինաստանի տնտեսական հարձակումն սկսել է ծայրահեղ լռեցնել այդ ժողովրդի յուրօրինակ մշակույթն ու կենցաղը։

Տիբեթի մայրաքաղաք Լհասայում «չինականացումը» զգալի առաջացել է։ Նույնիսկ ժամը համարեցված է Պեկինին, չնայած ժամային գոտիների մեծ տարբերությանը։ Թեեւ վիճակագրական ճշգրիտ տվյալներ չկան, ենթադրվում է, որ քաղաքի բնակչության 60 տոկոսը կազմում են չինացիները, մինչդեռ 1990 թ. Պեկինում հրապարակված մարդահամարի տվյալների համաձայն նրանց թիվը 10 տոկոսից ավելի չէր։ Մեծ մասամբ 17-րդ դարում կառուցված ավանդական տները մեկ առ մեկ քանդվում են, տեղերը զիջելով բետոնե անհրապույր շինություններին։ Գլխավոր պողոտաներում բացվել են բանկեր, փարթական շենքեր եւ փոքր խանութներ, որտեղ վաճառվում են չինական հեռուստացույցներ, տաբատներ, տեսագրիչներ եւ այլն։ Քաղաքի տիբեթյան բազմամասնին այժմ կազմում են դրա մակերեսի հազիվ 10 տոկոսը։

Տիբեթի գյուղերը նույնպես զերծ չեն մնում Չինաստանի տնտեսական «բարեփոխումներից»։ Գաղութացման այդ քաղաքականությունն ուղեկցվում է խորամանկ քարոզչությամբ։ Պեկինում լույս տեսած «Չինական Տիբեթ» գրքում, օրինակ, նշված է. «Լհասայում ավանդական

ոճով տեղական ձեռնարկին զարդեր են բնորոշ։ Այս ակումբները զարդարված են նաեւ յուրօրինակ անտառ կանոնցներ եւ նույնպես հագնում

Նախագահությունը տասնամյակների 6 տարվա բանտարկությամբ է։

Ոստիկանության «խիստ ալիքների» է ամենուրեք։ Լհասայի են տիբեթցիների ավանդական կենցաղը։

Տիբեթցիների համար շատ դժվար է դիմագրավել Չինաստանի տնտեսական ներխուժմանը։ Ամեն ամիս 300-400 տիբեթցիներ հասում են Հիմալայան լեռնանցքում եւ անցնում Նեպալ։ Նրանց համար անհնար է բարձր պաշտոններ ստանալ Չինաստանի վարչակազմում, քանի որ երկրի կրթական համակարգում առաջկանների մեծ մասը դասավանդվում է չինարեն։ Չինաստանի տնտեսական բարեփոխումներից օգտվում են միայն առեւտրական ճարպիկ գործարարները։ Տիբեթցի երիտասարդները անգործ են մնում, հարբում են եւ կռիվ սարքում։ Մարդկանց ձեռք բերում են բաղնի ամենաթափուր փառքի դեպքում։ Մասնիչների այն տիբեթյան բազմամասում կարելի է տեսնել տաճարներին անցած տեսախցիկներ, որոնցով իշխանությունները հետեւում են մարդկանց անցուդարձին։ Այդ խցիկներն առկա են նաեւ Ջոխանգի արքայական տաճարի մուտքերում, սակայն դրանց եւ ոստիկանների ներկայությունն անտեսելով, տիբեթցի բազմահազար ուխտավորները շարունակում են իրենց երթը։ Շրջակա հեռուստաալիքներում այցելուներին զգուշորեն տալիս են թերթեր, որոնց վրա գրված է «Ազատ Տիբեթ։ Կեցցե Դալայ Լաման»։ Ոչ ոքի հայտնի չէ, թե Ջոխանգի տաճարի կենտրոնում թանկարժեք քարերով զարդարված գավաթների մեկնման եւ Դալայ Լամայի վերադարձի տեղեկատվությունն ամեն տարի։

ԹՈՒՐՔԻԱ

«Ասոտը» եւ Բարեկեցության կուսակցությունը

Թուրքիայում իսլամական արժեքների փաստարանի դերն ստանձնած Բարեկեցության կուսակցությունը (RP) վերջին շրջանում ասպիճանաբար սկսում է գլխավորել հակահայկական կամպանիան, երկրորդ դրան մղելով նույնիսկ Ալփառսլան Թյուրքեշին ու նրա կողմնակիցներին։ Երեւան հայտարարությունը RP-ականների մոտ ծիծաղաշարժ միջադեպերի ծնունդ է տալիս։ Այսպես, այս կուսակցությունից Անկարայի քաղաքապետ ընտրված Մելիհ Գյոքչեկը, որն իր պաշտոնավարության առաջին իսկ օրերից հարձակման թիրախ էր դարձրել արվեստի գործերը (նրա կարգադրությամբ քաղաքը «մաքրվեց» կանանց արձանիկներով արձաններից), իր ենթականերին հրահանգել էր փոխել Անկարայի միջքաղաքային ավտոկայանի անունը, քանի որ այդ անվան բաղկացուցիչ մասը (ASOT-Ankara şehirlerarsi Otobus Terminali) համահունչ էր հայկական Ասոտ անվան հետ։ Գյոքչեկի նախաձեռնությամբ հարյուր չկի նախահաշվով վերջին երկու տարի փոխվեց, եւ այն սկսեց կոչվել ASTI։ Սակայն պարզվեց, որ այս բառն էլ հայկական ծագում ունի։ Հայտնի է, որ բառը «խաղաղության» իմաստ ունի Ասի բարոյի հետ, ինչը դժվարին կացություն մեջ գցեց քաղաքապետին։ Ինչպես գրում է «Հյուրիյեթը», Գյոքչեկը մտադիր է փոխել նաեւ Անկարայի Սոլֆասոլ թաղամասի անունը, քանի որ նրա մեջ կա ծախս (sol) բառը, եւ այն հիշեցնում է եվրոպական նոտաներ, որոնց դեմ նույնպես պայքարում է RP-ն։

Վերջերս այս կուսակցության գլխավոր նախագահ Էրբականը բարձրաձայնին կոչ արեց հրաժարվել բալետից եւ օպերայից, քանի որ դրանք քրիստոնեական արվեստներ են։

Մ. Բ.

ԼԻՍԱԲՈՆ

Եվրոպացիները մտադիր են ստեղծել միասնական էներգետիկ շուկա

ԼԻՍԱԲՈՆ, 19 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ՆՈՅ ՑԱՆ ՏԱՍԻՆ։ 50 իջ ավելի եվրոպական երկրներ մտադիր են ստեղծել համաեվրոպական էներգետիկ շուկա։ Այստեղ նախարարներ եւ բարձրաստիճան անձինք են համախմբվել եվրոպայի էներգետիկ խարտիայի ստորագրման համար, որը կոչված է պաշտպանելու արտասահմանում կատարվող ներդրումները էներգետիկ ընկերությունների իրավարարական եւ ֆինանսական խնդիրները, մասնավորապես Արեւելյան Եվրոպայի երկրներում։ Անդրադառնալով այդ հարցին, BBC ռադիոկայանի մեկնաբանը կարծում է, թե դրա մտածողները կառուցողի առաջ ունեն ամուսինը։ Պայմանագիրը հիմնված է այն բանի ըմբռնման վրա, որ Արեւելյան Եվրոպայում առկա են նավթի ու գազի մեծ պաշարներ, բայց այդ երկրները համապատասխան տեխնոլոգիաներ չունեն դրա պաշարները լիովին օգտագործելու եւ ներդրողների արդյունավետության համար։ Մյուս կողմից, Արեւմտյան Եվրոպայի երկրներում տեխնոլոգիաներն առկա են։ Նրանք դրա տոտալ են կարիքավոր նավթին եւ էներգիայի նոր աղբյուրներ ձեռք բերել։ Էներգետիկ խարտիայի գլխավոր կանխադրույթներից մեկը այն է, որ շուկա կարգավորող ներդրում անցնող երկրների տեխնիկական ընկերությունների եւ օտարերկրյա ընկերությունների իրավաբանական եւ ֆինանսական խնդիրների համապատասխանը։

Միասնական վերլուծել էներգետիկ շուկայի ստեղծման պայմանագիրը «սառը պատերազմի» ավարտից հետո Արեւելքի եւ Արեւմուտքի առաջին բազմակողմ պայմանագիրն է։ Դա հիշատակի վերլուծել նախագահն է, սակայն Ռուսաստանի կողմից պայմանագրի ստորագրման արդյունքում վերջին պահին ծագած կասկածների պայմաններում զիջման համակարգերի չէ, թե արեւմտյան նավթային նահանգները այդ նավթի ու գազի ծրագրերի արդյունավետ իրավատեր եւ ապահով։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Ճապոնիա. Բարձր գինը ցածր շահույթ է բերում

Դոլարի նկատմամբ իենի փոխարժեքի բարձրացումը վերջին տասնամյակի ընթացքում զգալի վնաս է հասցրել Ճապոնիայի ազգային ընկերություններին՝ 999,6 միլիարդ իենի վնաս բերելով երկրի 210 առաջատար կորպորացիաներին։ Ամենից շատ վնաս է կրել «Ջապան էրլայնզ» խոշորագույն ավիաընկերությունը, որը, տարադրամների փոխանակման գործառություններից պաս ծառով, 43,89 միլիարդ իենի կորուստ է ունեցել։

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Չինաստանի բամբակը չի բավականացնում

Այս տարի Չինաստանի բամբակագործները չկարողացան բավարարել տեքստիլագործների 430-600 հազար տոննա «սպիտակ ոսկու» պահանջմունքը։ Այս առումով Չինաստանը մտադիր է ավելացնել բամբակի ներմուծումը։

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

Ադրբեջանի նախագահը վերադարձավ Կասաբլանկայից

ԲԱՔՈՒ, 17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ, ԹՈՒՐԱՆ, ՍՆԱՐՔ։ Երեկ ուշ երեկոյան Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւն իրեն ուղեկցող անձանց հետ Մարոկկոյի Կասաբլանկա քաղաքից վերադարձավ Բաքու։ Ճանապարհին նա կարճատեւ այց կատարեց Անկարա։ Բաքվի օդանավակայանում Հեյդար Ալիեւն ասաց, որ Կասաբլանկայում Իսլամական կոնֆերանսի կազմակերպության երկրները ընդունել են երկու բանաձեւ, որոնք դատապարտում են Ադրբեջանի դեմ Հայաստանի ագրեսիան եւ Բաքվի համար նախատեսում տնտեսական աջակցություն։ «Այս առենք մեզ շատ ուրախացնում է եւ ցույց տալիս, որ աշխարհում միայնակ չենք», ասաց Ալիեւը։ Նա նախագահ Սուլեյման Դեմիրելին շնորհակալություն հայտնեց Կասաբլանկայում Թուրքիայի ցույց տված աջակցության համար։

ՓԱՐԻԶ

Ֆրանսիան պահանջում է երկու օտար լեզվի դասավանդում

1995 թ. հունվարի 1-ից Ֆրանսիայում մեկ անգամ ստանձնելու է Եվրամիության նախագահությունը։ Այս առիթով Ֆրանսիայի եվրոպական գործերի նախարարի պաշտոնակալ Ալեն Լամասուրն օրեւս հայտարարեց, որ իր երկիրը մտադիր է Եվրամիության երկրներում պարտադրել եվրոպական երկու օտար լեզվի դասավանդում։ Փարիզից հաղորդում է Ռոյթեր գործակալությունը։ Մամլո ասուլիսում նա հայտարարեց, որ Եվրամիության միջնակարգ դպրոցներում երկու օտար լեզվի դասավանդումից բացի, իր երկիրը Միության ընդլայնումից հետո մտադիր է որոշել աշխատանքային լեզուներ ընդունել Եվրամիության ամենից հաճախ կիրառվող 4-5 լեզուները։

Ներկայումս Եվրամիության 12 երկրները կարող են իրենց ազգային լեզուն օգտագործել ժողովների ընթացքում կայք ունենալու։ Սակայն արդեն իսկ դժվար գործող բարդամասնական համակարգը գրեթե անօգտագործելի կդառնա եկող տարի Ավստրիայի, Ֆինլանդիայի եւ Շվեդիայի, իսկ ավելի ուշ Կենտրոնական Եվրոպայի երկրների անդամակցությունից հետո։ Ալեն Լամասուրը պարզաբանեց, որ 12 նախարարների համար այժմ պահանջվում է 33 թարգման, իսկ Եվրամիության ընդլայնումից հետո ավելի մեծ թարգմանություններ կծագեն։ Արդեն իսկ դժվար է հունարենի կամ ֆիններենի թարգմանիչներ գտնելը։ Միության հետագա ընդլայնման դեպքում հարկ կլինի ունենալ 110 թարգման։

Ալեն Լամասուրը այն կարծիքը հայտնեց, որ անգլերենը, ֆրանսերենը, գերմաներենը եւ իսպաներենը կարող են դառնալ աշխատանքային լեզուներ։ Նախարարները կկարողանան այսուհետեւ էլ արտահայտվել իրենց մայրենի լեզվով, բայց նրանց ելույթները կթարգմանվեն այդ 5 լեզուներով։

Իր հերթին մամլո ասուլիսի նախօրեին Ֆրանսիայի մշակույթի նախարար Ժակ Տուբոնն ընդգծեց, որ Ֆրանսիան կփորձի եվրոպական ծրագրեր կազմել, որոնք նոր աշխատատեղեր կստեղծեն։ Մասնավորապես նախատեսվում է աշխարհանում նոր աշխատատեղեր ստեղծել մշակույթի հաստատությունների եւ շրջակա միջավայրի պաշտպանության, որոնք յայնորեն կգործածվեն 21-րդ դարում։

ՀՌՈՄ

Իտալացիները չեն հուզվում

Իտալիայում հայտարարվել է փողերի փոխանակության մասին. այս շաբաթվանից երկրում շրջանառության մեջ է դրվում 100 հազար լիր արժողությամբ նոր դրամանիշ։ Ժամանակի ընթացքում այն կփոխարինի նույն արժողությամբ հին դրամանիշին։

Իտալացիները բացարձակապես հանգիստ ընդունեցին այդ լուրը։ Արդեն նման բերումները բնակիչները հուզվելու պատճառ չունեն. հերթագրվելու եւ լիրը գրպաններով բանկերի բաժանմունքների առջեւ գիշերներով կանգնելու կարիք չեն զգա։ Հին դրամանիշերն այստեղ շրջանառությունից կհանվեն աստիճանաբար։

Իտալիայի կենտրոնական բանկի տվյալներով, նոր դրամանիշերն առաջ հովում են դրամաշրջանառությունը երկրի տարածքի ավելի քան 71 տոկոսում։ Իտալիայի բանկը հարկադրված է տարեկան մոտ 800 միլիոն դրամանիշ հանել շրջանառությունից, որոնց վիճակը գնահատվում է որպես «վատ» կամ «չափազանց վատ»։ Դրանց փոխարեն տպագրվում է ավելի քան մեկ միլիարդ նոր դրամանիշ։

ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

Հոգեւորի եւ աշխարհիկի խառնուրդ ջազի միջոցով «ճոճվող» սիրտը ներկա է Չոբա Ռոկանյանի վերջին երկու տարում ստեղծված նկարներում: Ծնվել է 1960-ին, Երեւանում: Դպրոցական տարիներին հաճախել է նկարիչ Հովսեփ Հակոբյանի արվեստանոցը: Հետագայում է Մոսկվայի ժողովրդական արվեստի ինստիտուտը: 1983-ից ցուցադրվել է նկարիչների միությունում, միջազգային ցուցահանդեսներում, ունեցել է մոտավորապես 15 ցուցահանդես: «Վերջին երկու տարում ցա...

Ցանկոնն ասում են, թե ազդված եմ Հենրի Մուրից, որի արձանը միայն վերջերս եմ տեսել: Շատ մեծ նկարիչ է, բայց ես նրանից ազդված նրա աշխատանքը չեմ: Ջազ շատ եմ սիրում: Կրկես շատ եմ սիրում: Կին նկարել շատ եմ սիրում: Արվեստանոց չունեմ, բնականից հեռու աշխատել չեմ սիրում:

Իմ նկարչության մեջ ներկա կին ծաղրածուները, կին-փաղկեռանմեները, մենակ շախմատ խաղացողը ոչ միայն կոնկրետ ծաղրիկ են, այլեւ համամարդկային բնավորություններ»:

(«Չիկո ընդ ֆռենճո») անունով: Արմենը Ամերիկա է մեկնել՝ Բեռլինի ֆոլկում ջազը խորությամբ ուսումնասիրելու նպատակով: Արդեն մեկ տարի է, ինչ խումբը ղեկավարում է սաքսոֆոնահար Յուրի Բոբրինսկին: «Այսօր ջազի հանդեպ հետաքրքրությունը Հայաստանում օրեցօր աճում է: Ընտրանքի նրամիջոցներ շատ ունենք: Մեր խումբը, իմ կարծիքով, Հայաստանում միակ պրոֆեսիոնալ ջազային խումբն է: Ամեն օր, բացի կիրակիից, շուրջ ժամ ջազ ենք նվագում «Արմենիա» ջազ-բարում: Մեզ լսելը շատ

Սերը, կրկեսը ու «սառը» ջազի ծանոթ-անծանոթ ռիթմերը

Հինգշաբթի ճարտարապետի տանը կազմակերպված երկու ժամանոց ակցիան (այսպես բնորոշեց ջազ-համերգի կազմակերպիչ Արամ Սարգսյանը), բավականաչափ արվեստասեր էր համախմբել, չնայած նախապես խոստացված ցնցողական դահլիճը շատ հեռու էր զանգվածային լինելուց: Ակցիան սկսվում էր Չոբա Ռոկանյանի գեղանկարչական աշխատանքների ցուցադրությամբ, որ կտավների մեծ կտորը փակված էին նախասրահի պատերը զարդարելով, իսկ բեմում նվագախմբերի վրա մասերը մեկումեջ տեղադրվող հրավիրատոմսերը ժեղելու ... Իսկ, Մհեր Թովմասյանի եւ Արամ Սարգսյանի կազմակերպած ջազ ակցիայի գլխավոր նպատակը, կարծում եմ, կարելի է ասել, այն է՝ ջազային երաժիշտների համախմբել մի կառույցի շուրջ (սա երրորդ կազմակերպված բնույթ երկրորդ համերգն է) եւ հնարավորություն տալ իրենց ստեղծածը ներկայացնելու: Բացի այդ, կազմակերպիչները ինտիմ ծրագրեր էլ ունեն: Ճարտարապետի ստեղծած, ջազի պրոպագանդում (կոմպոզիտորների տանը երեք նմանօրինակ համերգ արդեն կազմակերպել են): Առաջին համերգին մասնակցել են չորս խումբ եւ 15 երաժիշտ: Համերգի ծախսերը մեծ են, հովանավորը Երեւանի Պետական Համալսարանն է:

զարդվել է նաեւ ԱՄՆ-ում, Անգլիայում, Ֆրանսիայում, Գերմանիայում: Երկու տարվա ընթացքում ձեւավորել է այժմյան ոճը, որը, որ

Ճոբայի նախասրահում բացված ցուցահանդեսը առաջնորդում է դահլիճ, ուր «Ջազ կվինտետը» (սաքս՝ Յուրի Բոբրինսկի, դաշնա

րի համար բավական հաճույք է, գրպանում գոնե 10 դոլլար ունենալ, որ բար մտնես»,– ասում է Բոբրինսկին:

Կոնտրաբասահար Սուրեն Դոլմազյանը երաժշտական կրթություն չունի: Մասնագիտությամբ դաշնամուրի վարպետ է, երկու տարի է, ինչ ամեն օր լրջորեն ջազ է պարապում: «Բոլորս էլ ռոք գլխի ենք հասկանում, սրտներս ջազ շատ ենք սիրում: Հանրային ժամանակ դահլիճից փոխանցվող հոգեբանական ազդակը շատ կարեւոր է: Մեր միջավայր ներազդում է լսողի վրա, եւ լսողից ծափահարությունների, գոռոցների, սուլոցների (դրական արձագանքի) միջոցով վերադառնում ներազդում, ներշնչում է մեզ: Այսօրվա ջութակ ասեմ ինչ որ տեղ ոչ ակտիվ տրամադրություն էր հաղորդում, արձագանքն ինչ որ տեղ ուշանում էր»:

Տիգրան Պեշտիկյանի (դաշնամուռային գործիքներ) ավարտել է Չայկովսկու դպրոցի հարվածային գործիքների բաժինը: Խմբում վերջերս է նվագում: Այսօր Չիկոյի փոխարեն թմբկահարն ինքն է: «Մենք այսօր փնտրում ենք զգնվում: Ամերիկյացիները գալիս, լսում, զարմանում են, ոչ թե ասում են լավ ենք նվագում, այլ զարմանում են, թե այս ինֆորմացիայից հեռու փնտրում ո՞նց ենք ծանոթ նոր ալբոմներին, նոր կատարումներին: Էլ չեմ ասում ստեղծագործելու մասին: Այսօր, օրինակ, ամերիկյան հայտնի մեղեդիների հետ ինչպես նաեւ Յուրի Բոբրինսկու երկու ստեղծագործությունը, որոնք, կարծում եմ, հետաքրքիր ու լուրջ գործեր են: Երաժշտական տեղեկատվության պակասը զգալի է, ռոտաներ, ակտիվ մոլներ դժվար ենք հայթայթում: Դրսում հետաքրքրվողին այդ ամենը տրվում է:

Մենք «սառը» («ֆոլ») ջազի երկրպագուներ ենք: Մայլս Դեյվիսի ջազը շատ ենք սիրում»: Դաշնակահար Կարեն Գասպարյանը կոնսերվատորիայի դաշնամուրի բաժնի ուսանող է: Ավարտելուց հետո ուզում է ջազ նվագել: Կիթառահար Կարեն Սեղբոսյանը մասնագիտությամբ նկարիչ է, բայց նկարչությունը վաղուց է թողել: «Նվագելիս հանճարիս եմ հավաքում: Կիթառ նվագելիս մեջս լավ բանի մասին եմ մտածում»:

Ինչեւէ, «սառը» ջազի ակցիան ջերմացրեց շատերին, ու սա՛ դահլիճների ակնկալիքով իր հետագա ընթացքը կգտնի:

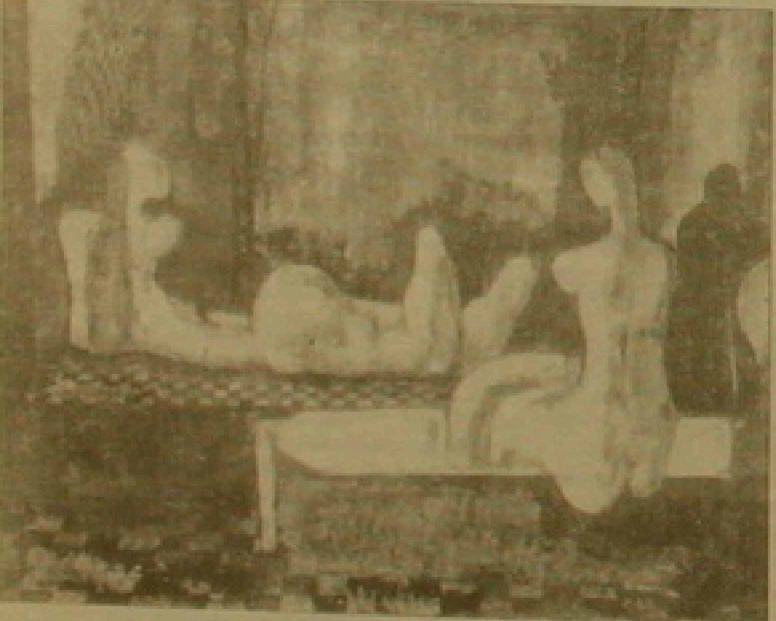

«Բաղնիք». 1994թ.

ռան էլ տարօրինակ է, իր ատելով ռեալիզմից դուրս չի: Ցուցադրված նկարները երկու մեծ վերնագրի տակ են համախմբված սեր («Երկուսություն 1,2», «Բաղնիք», «Համբույր», «Լուսաբաց», «Համեն», «Սեր») եւ կրկես («Փաղկեփան», «Կին ծաղրածու», «Գնդակով ծաղրածու», «Ցերեկով ծաղրածու»): Նկարներում գերակշռողը մեկ կամ շախմատ կիսահագուստով բոլորիկ կանայք են: Նախորդ տարիների տառապանքային, ճյուղող երանգները չկան, միայն սմբոլային մեջ գեղեցկագիտական, շարժունականություն, սեր անվերջ հասարակությունը կա: Շարժունային «պարզունակները» զատ գրաֆիկական իմաստ ունեն, նկարը միաժամանակ գուրս են ներկայացնում ռոմանտիկ խորությամբ: Սիրում է աշխատել խառը տեխնիկայով: Կոմպոզիցիայի յուրահատուկ շերտով դասելով հետո, ստեղծվում եւ տուշով վրայից աշխատում է: Կոմպոզիցիան առավել հետաքրքիր, գեղեցիկ աշխատանքն է «Մեղեդին», որը տարբերվում է մյուսներից: Երանում ասելու ավելի շատ ավելի տրամադրի ազդեցություն է բողնում: «Ռեալից միջ «փախած» աշխարհի գործեր շատ ունեմ, բայց դրանք արտերակա չեն, ինձ համար արտերակը սուտ է: Իմ ռեալիզմում ես ազատ եմ:

նար Կարեն Գասպարյան, կոնտրաբաս՝ Սուրեն Դոլմազյան, կիթառ՝ Կարեն Սեղբոսյան, հարվածային գործիքներ՝ Տիգրան Պեշտիկյան) Յուրի Բոբրինսկու ղեկավարությամբ, դասական ջազի իր կատարումներով է ներկայացնում: Հասնելին մասնակցեց նաեւ հրավիրված սաքս տենոր Հովհաննես Մարտիրոսյանը: Այս խումբը կազմվել է թմբկահար Արմեն Թորոսյանի (Չիկո) նախաձեռնությամբ եւ հայտնի է եղել «Չիկո եւ ընկերներ»

«Գիտախառնություն». 1994 թ.

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎԱՆԵՍՅԱՆ

ԹԱՏՐՈՆ

Գառնանք երկու հրավեր՝ նույն հարկի տակ

«Մենք նախորդ արժեքավոր կատարումների ձեռամբ չենք փոխնում, մեր մտածողը հին արժեքավորի ժառանգությամբ ամուր հարն է»:

Հայ հանդիսատեսին էդուարդո դե Ֆիլիպո հեղինակը ոչ միայն ծանոթ նոր է, այլեւ սիրելի: Իսկ նրա «Ֆիլումենա Մարտուրանոն» մեզ հայտնի է ոչ միայն հեռուստաէկրանից Մարչելլո Մաստրոյանիի եւ Սոֆի Լորենի անզուգական խաղով, այլեւ տարիներ առաջ, 70 ականներին, Երեւանի դրամատիկ թատրոնում Եվգենի Սիմոնովի կողմից բեմադրված ներկայացումով, որը թատերագետների եւ մամուլի վկայությամբ, տիեզի լավագույն մեկնաբանություններից է եղել: Սիմոնովը Դրամատիկում 1-2 ներկայացում դիտելուց հետո, Վախթանգովի թատրոնից եռեւան էր եկել, 7 օրվա ընթացքում դե րաքաշխում արել (Ֆիլումենա՝ Էմմա Վարդանյան, Դիանա՝ Անահիտ Թոփյան, Դոմինիկո Սորիանո՝ Լեւոն Թուխիկյան), ու վերադարձից առաջ բեմադրիչի հետագա աշխատանքները վստահել գլխավոր դերակատար Լեւոն Թուխիկյանին: Եվգենի Սիմոնովը Սորիանոյի իր տեսած բազմաթիվ կատարումների մեջ հորից՝ Ռուբեն Սիմոնովից հետո բարձր էր գնահատում Թուխիկյանի կատարումը:

Օրեր առաջ Դրամատիկ թատրոնում նոր «Ֆիլումենա Մարտուրանոյի» փորձերն ընդհատվեցին՝ ցրտերի պատճառով: Պիեսի բեմադրիչ Լեւոն Թուխիկյանի վկայությամբ, գարնանը՝ մարտի վերջին, ապրիլի սկզբին, այս ներկայացումով կբացվի Դրամատիկի նոր թատերաշրջանը: «Ֆիլումենա Մարտուրանոն» վերաբեմադրելն ու ներկայացնելը երկու կարեւոր դրդապատճառ ունի: Նախ՝ այն, որ որոշել ենք տարիների մեր լավագույն աշխատանքները «թանգարանային» հիշողությունից խաղացանկային դարձնել: Երկրորդ՝ դարձյալ կարեւոր ազդակն ինձ համար Ֆիլումենայի դերակատար Էմմա Վարդանյանի՝ իր լավագույն դերին կարոտելն էր: Այսօրվա իմ բեմադրության մեջ բոլոր դերակատարները, բացի երեքից՝ Լեւոն Թուխիկյան, Էմմա Վարդանյան, Ժասմեն Սերյան, փոխված են: Երիտասարդ, հետաքրքիր նոր ուժեր կան, որոնց ես եմ գտել ու նաեւ՝ երեքի թատրոնում մերժել: Դիանայի դերակատար Լուիզային, որը մանկավարժականի մշակույթի բաժնի ուսանողուհի է, եւ Գագիկին, որը մեր բեմի բանվորն էր եւ իմ առաջարկու թյամբ փորձում է մարմնավորել Ռիկարդոյի կերպարը: Որպես բեմադրիչ՝ դերասանական թատրոնի կողմնակից եմ, իմ աշխատանքը դերասանի վարպետությամբ ծաղկեցված է ներկայացնելու:

Նախորդ բեմադրության ձեւավորումը Մարտիրոս Սարյանինն էր: Այսօր հին դեկորները մաշվել, խունացել են, եւ նոր ձեւավորման աշխատանքները վստահված են թատրոնի նկարիչ Կարեն Գրիգորյանին:

Գարնանը մեկ ուրիշ մտահղացում էլ պիտի իրականացնեմ՝ Շեքսպիրի «Օթելլոն»: Դրամատիկ թատրոնն իր խաղացանկը միշտ էլ Շեքսպիրով հարստացրել է: Այսօր «Յուլիոս Կեսարին» լրացնելու է պատրաստվում Արմեն Խանդիկյանի «Ռոմեո եւ Ջուլիետը» (որեմներան՝ դարձյալ գարնանը): «Օթելլոն» իրականացնելու եմ Արմեն Խանդիկյանի ընկերակցությամբ: Դժվարությունը մի շարք փնտրվելիք խնդիրներն են. Դեզդեմոնան, Յագոն, Էմիլյան, Կասիոն պիտի երիտասարդ լինեն եւ խելացի: Շեքսպիրի տեխստին նկարագրությանը հարազատ լինելը չէ սույն պատճառը, այլ ավելի կարեւոր մի բան, որից կախված՝ հոգեբանական, կոնֆլիկտային պայքարը պիտի զարգանա: Տեքստում Օթելլոյի մասին ինչով «սեւ ծերուկ պառավը...» Վենետիկի երիտասարդության պիտի գրգռի, պիտի տաք կես դառնա, խանդի կրակ բորբոքի՝ իրենց բաժին ծերմակամորթին դեռաշի գեղեցկուհին է խլվում: Ես 14 Օթելլո եմ տեսել՝ լավագույնները: Ոչ մեկը Փափազյանի պես ինձ հետ, իմ մեջ չի: Նրա դերակատարման սկզբը՝ ծայրի հոգեբանական ելեւէջումները, տիտանական ուժն ու կիրքը իմ Օթելլոյին վստահություն են ներշնչում»:

Այս տարի Լեւոն Թուխիկյանը հասցրել է նոր պատմվածքներ էլ գրել եւ մեկ պիես՝ «Երեք դիմակ» վերնագրով: «Երեք դիմակը» երեք դերասանի մասին է՝ Վլադիմիր Սերյանի, Գուժ Մանուկյանի եւ իմ: Ֆինանսական դժվարությունները լուրջ խոչընդոտ են գրածներս հրատարակելու եւ բեմադրելու համար: Բայց հույս ունեմ, որ «Երեք դիմակը» բեմում տեսնելը այնքան էլ հեռու չի լինի»:

Ա. Հ.

ՀՈԲԵԼՅԱՆ

«Հայֆիլմի» «Նվագախմբի տղաները» չչանչրացնող արժեք է

Հեռուստատեսության մշակույթի բաժնի նախաձեռնությամբ ստեղծված «Նոր կատալոգում» հաղորդաշարը (հեղինակներ Գարիկ Ղազարյան, Էդվարդ Միլիտոնյան, խմբագիր Գայանե Խաչատրյան) իր անդրանիկ «Նվագախմբի տղաները» 35 տարի անց» հաղորդում հրավիրեց ներկայացրել շաբաթ օրը, Պարոնյան թատրոնում: Ճախսը 300 հազար ռուբլի կազմած (այսօրվա գնահատով 3000 դրամ) «Նվագախմբի տղաները» ֆիլմը 35 տարվա իր կենսագրության մեջ մեր երկրում ունեցել է 250 միլիոն հանդիսատես: Իսկ երբ հիշենք, որ ֆիլմը գնել է նաեւ Չինաստանը, ապա նրա հանդիսատեսի թիվը միլիարդի նաեւ բազմապատկվի: Ֆիլմի գեղարվեստական արժեքը բնավ էլ այս թվերը չեն ուռճում, այլ այն լայնածավալ ժողովուրդ, որը Միխայել Շափիրյանի ռեժիսուրով, Հենրիկ Մալյանի եւ Հենրիկ Սարգսյանի բեմադրությամբ, Գևորգ Արմենյանի երաժշտությամբ, Սարգիս Առուչյանի նկարչական ձեւավորմամբ եւ փայլուն դերասանական կազմով (Արման Կոտիկյան, Մհեր Մկրտչյան, Կիմ Երիցյան, Լեւոն Թոխիկյան, Արմեն Խոստիկյան, Մայիս Ղազարյան, Ռոբերտ Մկրտչյան (Նորա), Լիանա Բունիաթյան (Անահիտ) ստեղծված այս ֆիլմին ոչ միայն եռ կատակերգության ժանրում է տեղ, այլեւ չհնացրացող ֆիլմին կառչող հանդիսատեսը դարձներ (մեկն ընկերների 17-ին Պարոնյան թատրոնի լեփ-լեցուն դահլիճը:

Հանդիպման ընթացքում ֆիլմը ստեղծողները հետաքրքիր մանրամասներ, դրվագներ պատմեցին «Նվագախմբի տղաները» ծաղկման մասին: Յակով Դարբինյանի դերակատար Լեւոն Թոխիկյանի կարծիքով, ֆիլմի հաջողությունը նրանում անկա ազգային երանգի մեջ է, որ դաշնակ-բոլշեւիկ կուսակցական ընտրության մեջ չի խառնում: Վաղթեությամբ աչքի ընկնող այս ֆիլմում դերասանն ու դերը միաձուլվեցին ու մեր հիշողության մեջ արտիստները մնացին ավելի շատ Տիգրան, Դինջ, Մոսկվարա Զավեն, Դիքոզ անուններով, իսկ ֆիլմի հայտնի մեղեդին ասրեց նաեւ ֆիլմից դուրս:

Պարոնյանի բեմում «Նվագախմբի տղաներին» հետաքրքիր անակնկալներով ողջունեց Սոֆի Դեվոյանի «Պարի եւ հոգու» թատրոնը, իսկ «Բուրջինը» փոխիկ հուշանվերներ բաժանեց:

Հեռուստաէկրանին ուղղագնելու նպատակով ասեմ, որ 1995-ի հունվարի 1-ին հայկական հեռուստատեսության առաջին ծրագրով ցուցադրվելու է «Նոր կատալոգի» կազմակերպած «Նվագախմբի տղաները» 35 տարի անց» հանդիպման հաղորդումը: Գարիկ Ղազարյանի ասելով, հաղորդաշարի երկրորդ հաղորդումը «Գյումրվա կատակներ», կլինի նվիրված հանրահայտ Գյումրիում:

ԱՆԻ ԱԼՐԱՊՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

Մարզական

ԼԵՌՆԱԴԱՀՈՒԿԱՅԻՆ ՍՊՈՐՏ

Ձմեռային Ծաղկաձորի առաջին տոնախմբությունը

Վիկտոր Համբարձումյանի ծոռը մրցանակակիր

Ձմեռային Ծաղկաձորն իր առաջին տոնախմբությունը կատարեց հանձին լեռնադահուկորդների այստեղ անցկացված անհատական մրցումների: Հատուկ պարգևով հաղթողներին ուռչելու համար հրավիրված էին Երևանի, Ծաղկաձորի, Գյումրու, Վանաձորի, Հրազդանի մարզիկները: Սակայն վանաձորցիներն ու գյումրեցիները մրցավայր չժամանեցին: Ինչ խոսք, նրանց մասնակցությունն ավելի կարևոր դարձներ մրցանակային տեղերի բաշխման հարցում: Մրցապայքարեցում էին Ծաղկաձորի լեռնադահուկային հանրապետական մարզադպրոցի, օլիմպիական հերթափոխի ուսումնարանի և Հրազդանի գրեթե 50 մարզիկ մարզուհիներ: Տղամարդիկ ու դպրոցականները հանդես եկան տարիքային 4 խմբերում: Մեծահասակների մեջ, ինչպես և սպասվում էր, երկու փորձի արդյունքներում անհասանելի դարձավ հանրապետության ճանաչված լեռնադահուկորդ Արսեն Հարությունյանը (Ծաղկաձոր), որը 30 դարպասներով 200 մետր անցավ բոլորից արագ և՛ առանձին տարածային միավորներով: Նրա համախաղացի Սուրեն Խաչատրյանը գրավեց 2-րդ տեղը: Ծաղկաձորցի, այժմ ԲԿՄԱԱ-ն ներկայացնող Արթուր Հարությունյանն արժանացավ 3-րդ տեղին: Երիտասարդների մրցույթում նույնպես առաջին երեք տեղերը մինչև վերջ մեծ բաժանեցին ծաղկաձորցիներ Արմեն Խաչատրյանը, Արման Հարությունյանը և Կարեն Թովմասյանը: Պատանիներից հաղթող դարձավ Վիգեն Հարությունյանը: Թեև նախապես ծրագրված չէր փոքր տարիքի տղաների (9-10 տարեկաններ) միջև առանձին մրցույթ անցկացնել, բայց նրանց ու ցանկության ունեցողները շատ էին, ուստի որոշվեց նաև նրանց ուժեղագույնին որոշել: Առաջին երկրորդ տեղերը համապատասխանաբար գրավեցին Ծաղկաձորի մարզադպրոցի սաներ Սուրեն Հայրապետյանը և Արտավազդ Սարոյանը: Երրորդ տեղը բաժին ընկավ երևանցի Վիկտոր Համբարձումյանին (մեծանուն գիտնականի նույնանուն ծոռը):

Ծաղկաձորցի կանայք նույնպես անգերազանցելի մնացին մրցաշարում: Մրցանակային տեղերը համապատասխանաբար բաշխվեցին հետևյալ կերպ. Արմինե Առաքելյան, Մարինե Գալստյան և Հերմինե Միքայելյան: Փոքր տարիքի աղջիկների մեջ հաղթող դարձավ Սոնա Սիմոնյանը:

«Այս բաց առաջնությունը,— ասաց լեռնադահուկային սպորտի ֆեդերացիայի փոխնախագահ, հանրապետության դեսպանի մարզիչ Ալֆրեդ Վարդանյանը,— մեր մարզիկների ուժերի յուրօրինակ ստուգատես հանդիսացավ: Այդքան կարճ ժամանակում դահուկներով մարզվելը ոտք չափով նպաստել է մարզիկների փորձի ու վարպետության բարձրացմանը: Դա հատկապես նկատելի էր Արսեն Հարությունյանի մոտ, որը նախապատրաստվում է լեռնադահուկորդների աշխարհի առաջնությանը: Իսկ դպրոցականներից 2-3 հոգի հանդես կգան Անդորրայում անցկացվելիք երիտասարդական առաջնությունում: Ծաղկաձորի մարզադպրոցին իր օգնությունն է ցույց տալիս անգլիական «Օուֆան» կազմակերպությունը»:

Այս մրցաշարին, որին ներկա էին լեռնադահուկային մարզաձևի շատ սիրահարներ, ինչպես նաև արտասահմանյան հյուրեր, կհաջորդի հունվարին անցկացվող հանրապետական առաջնությունը, մարտին՝ Հայաստանի գավաթի խաղարկությունը:

ԴԵՐԵՆԻԿ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ԴՈՊԻՆԳ

«Մաքուր մարմին» ծրագիր ծանրամարտում

ԳՐԻԳՈՐ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ

Լոզան, [illegible] Ստամբուլում տեղի ունեցած ծանրամարտի աշխարհի առաջնության բացման հանդիսավոր արարողության ժամանակ ծանրամարտի միջազգային ֆեդերացիայի նախագահ Գոտֆրիդ Շյոդլը հայտարարեց. «Մենք ուզում ենք, որ մեր մարզաձևը ամենամաքուր մարզաձևերից մեկը լինի, և այդ նպատակին հասնելու համար միջոցներ չենք խնայի»: Ըստ ծանրամարտի միջազգային ֆեդերացիայի նախագահի, միայն այս տարի «Մաքուր մարմին» ծրագրի համար միջազգային ֆեդերացիան հատկացրել է 280 հազար դոլար: Եվ այնուամենայնիվ առանց հաշվի առնելու այն մարզիկներից, որոնք վարժվում են ամենատարի աշխարհով մեկ շրջելու և մարզիկներին անսպասելիորեն փորձաքննության ենթարկելու համար: 1994 թ. ծանրամարտի միջազգային ֆեդերացիան 82 երկրներում հասցրել է 970 փորձաքննություններ կազմակերպել, որոնցից 440-ը անցկացվել են այն երկրներում, որոնց ծանրորդները սովորաբար արգելված դեղամիջոցներ են օգտագործում:

Ըստ «Էկիպ» թերթի, ծանրամարտի միջազգային ֆեդերացիայի ստուգիչ-բժիշկները հատուկ առավելություն տվել են Չինաստանում, Իրանում, Եգիպտոսում, Գերմանիայում, Անգլիայում բոլոր երկրներում, նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններում, նույն թվում նաև Հայաստանում: Արձանագրվել է արգելված դեղորայքների օգտագործման 18 դեպք, որը կազմում է փորձաքննությամբ հետազոտվածների 1.74 տոկոսը: Բայց ըստ մասնագետների իրականությունն այս արդյունքներից ավելին է: Ծանրամարտի միջազգային ֆեդերացիայի կողմից արգելված դեղորայքներ օգտագործելու համար ցանկով բանվել են և «սև ցուցակի» մեջ մտել ուկրաինացի 3 մեծ ծանրորդներ, որոնք դաստիարակվում էին մեկ աշխարհի առաջնության գանձվել է 50 հազար դոլարով, և այս գումարները պետք է նպաստեն փորձաքննությունների ծախսերը:

Արգելված դեղամիջոցներ օգտագործող մարզիկների անունները սկսում են մեջտեղ գալ, որոնց թվում են նաև Չեխիայի Սոկոլով խաղերում տեղի ունեցած Եվրոպայի առաջնությունում աշխարհահռչակ չեմպիոնի կոչումը նվաճած Վալիդ Բաստրը (Բուլղարիա) և ուրիշներ:

ԽՃԱՆԿԱՐ

«Պարմա» առաջատար

Իտալիայի առաջնությունում անգիջում պայքար է ծավալվել առաջատարների միջև: Հերթական տուրում «Պարման», արտագնա խաղում 2-1 հաշվով հաղթելով «Բարի» թիմին, մեկ միավորով առաջ անցավ «Յուվենտուսից» և ստանձնեց միանձնյա առաջատարի դերը: «Յուվենտուսը» սեփական հարկի տակ կարևոր միավոր կորցրեց «Ջենոայի» հետ խաղում (1-1):

Դարպասապահը ռմբարկու

Հյուսիսային Իռլանդիայի հավաքականի և Անգլիայի 2-րդ դիվիզիոնի «Հալ» թիմի դարպասապահ Ալան Ֆետիսը Անգլիայի առաջնության հերթական տուրում, «Օքսֆորդ» թիմի հետ խաղում, մարզիչի խնդրանքով փոխարինման դուրս եկավ որպես հարձակվող և անմիջապես արդարացրեց սպասելիքները: Նա դարձավ գոլի հեղինակ, իսկ իր թիմը հաղթեց 3-1 հաշվով:

Անատոլի Կարպովը դժգոհում է

ՖԻԴԵ-ի վարկածով շախմատի աշխարհի առաջնության հավակնորդների կիսաեզրափակիչ մրցախաղերը տեղի են ունենալու Հնդկաստանում: Մեծ հետաքրքրություն առաջացնող այդ հանդիպումների հովանավորն է հնդիկ մեծահարուստ Ռավի Սանգեն: Վերջինս մրցախաղերի բացման հանդիսավոր արարողությանը ներկա գտնվելու հրավեր է ուղարկել պրոֆեսիոնալ շախմատիստների վարկածով աշխարհի չեմպիոն Գարրի Կասպարովին: ՖԻԴԵ-ի վարկածով աշխարհի չեմպիոն Անատոլի Կարպովը դժգոհություն է հայտնել այդ առթիվ: Հարցն այն չէ, որ նա հակամարտության մեջ է գտնվում Գարրի Կասպարովի հետ և չէր ուզենա, որ վերջինս ներկա գտնվեր իր մրցախաղին, այլ այն, որ մրցախաղերի հովանավորը մինչև հիմա դեռ հրավեր չի ուղարկել իրեն՝ Անատոլի Կարպովին, որը կիսաեզրափակչի մասնակիցներից մեկն է լինելու: Հիշեցնենք, որ Անատոլի Կարպովը կիսաեզրափակչում ուժերը պետք է չափի միջազգային գրոսմայստեր Բորիս Գելֆանդի հետ:

ԵՎՐՈՊԱ-96

Մնացած հանդիպումները գալիք տարի

ՀՀ հավաքականը կարող էր լինել 2-րդ տեղում

Ամփոփվեցին ֆուտբոլի Եվրոպայի առաջնության խմբային մրցաշարերի այս տարվա բոլոր հանդիպումները, մնացածները կանցկացվեն գալիք տարի: 2-րդ խմբում, որտեղ ընդգրկված է նաև Հայաստանի հավաքականը, գլխավորում է հանդես գալիս Իսպանիայի հավաքականը, որը 4-րդ անընդմեջ հաղթանակը տարավ, այս անգամ Բրյուսելում 4-1 հաշվով առավելության հասնելով Բելգիայի ուժեղ թիմի նկատմամբ: Իսպանիայի հավաքականը, ցույց տալով 100 տոկոսանոց արդյունք, արդեն 7 միավորով տարբերվել է 2-րդ տեղից և խմբի բացահայտ առաջատարն է: Կարելի է ասել, որ խաղընկերները գործնականում արդեն կորցրել են հաջորդ փուլի ուղեգիրը, առավել ևս, որ 4 հաղթանակներից 3-ը ձեռք են բերել արտագնա խաղերում: Փոխարենն անվիճելի պայքար է ծավալվել 2-րդ տեղի համար: Եվ դա հիմնականում այն պատճառով, որ անսպասելիորեն անհաջող են հանդես գալիս Բելգիայի, ինչպես նաև Եվրոպայի չեմպիոն Դանիայի հավաքականները: Այնքան էլ պատահական չէ, որ Եվրոպայի առաջնություններում խմբի 2 նորեկներից մեկը՝ Մակեդոնիայի հավաքականը հիմա զբաղեցնում է 2-րդ տեղը: Մակեդոնացի ֆուտբոլիստները 4-րդ տուրում, սեփական հարկի տակ 3-0 հաշվով հաղթեցին Կիպրոսի հավաքականին: Այս ամենից հետո կրկին ափսոսանքով ենք հիշում մեր թիմի 2 հանդիպումները Կիպրոսի հավաքականի հետ: Օբյեկտիվորեն Հայաստանի հավաքականը կարող էր անհամեմատ հաջող խաղալ Կիպրոսի թիմի դեմ: Ինչևէ, անցածը չես վերադարձնի, բայցև հետևությունները շատ լուրջ պետք է լինեն:

6-րդ խմբում ընդգրկված Պորտուգալիայի հավաքականը սեփական հարկի տակ 8-0 հաշվով առավելության հասավ Լիխտենշտեյնի հավաքականի նկատմամբ և նույնպես իր ակտիվում ունի 4 անընդմեջ հաղթանակ: Գերմանիայի հավաքականը, որն ընդգրկված է 7-րդ խմբում, հյուրընկալվելով Ալբանիայի հավաքականին, հաղթեց 2-1 հաշվով: Բայց գերմանացիները նույնպես միավոր չեն կորցրել: 8-րդ խմբում տեղի ունեցավ առանցքային հանդիպումներից մեկը: Մրցեցին 2 առաջատարները՝ Հունաստանի և Շոտլանդիայի հավաքականները: 1-0 հաշվով հաղթեցին դաշտի տերերը՝ հույն ֆուտբոլիստները, որոնք նույնպես առաջատար են առանց միավոր կորստի:

1-ին խումբ

4.09.94	Իսրայել-Լեհաստան	2-1
7.09.94	Սլովակիա-Ֆրանսիա	0-0
7.09.94	Ռումինիա-Ադրբեջան	3-0
8.10.94	Ֆրանսիա-Ռումինիա	0-0
12.10.94	Իսրայել-Սլովակիա	2-2
12.10.94	Լեհաստան-Ադրբեջան	1-0
12.11.94	Ռումինիա-Սլովակիա	3-2
16.11.94	Լեհաստան-Ֆրանսիա	0-0
16.11.94	Ադրբեջան-Իսրայել	0-2
13.12.94	Ադրբեջան-Ֆրանսիա	0-2
14.12.94	Իսրայել-Ռումինիա	1-1

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ռումինիա	4	2	2	0	7-3	8
2. Իսրայել	4	2	2	0	7-4	8
3. Ֆրանսիա	4	1	3	0	2-0	6
4. Լեհաստան	3	1	1	1	2-2	4
5. Սլովակիա	3	0	2	1	4-5	2
6. Ադրբեջան	4	0	0	4	0-8	0

2-րդ խումբ

7.09.94	Կիպրոս-Իսպանիա	1-2
7.09.94	Մակեդոնիա-Դանիա	1-1
7.09.94	Բելգիա-Հայաստան	2-0
8.10.94	Հայաստան-Կիպրոս	0-0
12.10.94	Դանիա-Բելգիա	3-1
12.10.94	Մակեդոնիա-Իսպանիա	0-2
16.11.94	Բելգիա-Մակեդոնիա	1-1
16.11.94	Իսպանիա-Դանիա	3-0
16.11.94	Կիպրոս-Հայաստան	2-0
17.12.94	Բելգիա-Իսպանիա	1-4
17.12.94	Մակեդոնիա-Կիպրոս	3-0

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Իսպանիա	4	4	0	0	11-2	12
2. Մակեդոնիա	4	1	2	1	5-4	5
3. Դանիա	3	1	1	1	4-5	4
4. Կիպրոս	4	1	1	2	3-5	4
5. Բելգիա	4	1	1	2	5-8	4
6. Հայաստան	3	0	1	2	0-4	1

3-րդ խումբ

7.09.94	Իսլանդիա-Շվեդիա	0-1
7.09.94	Հունգարիա-Թուրքիա	2-2
12.10.94	Թուրքիա-Իսլանդիա	5-0
12.10.94	Շվեյցարիա-Շվեդիա	4-2
16.11.94	Շվեյցարիա-Իսլանդիա	1-0
16.11.94	Շվեդիա-Հունգարիա	2-0
14.12.94	Թուրքիա-Շվեյցարիա	1-2

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Շվեյցարիա	3	3	0	0	7-3	9
2. Շվեդիա	3	2	0	1	5-4	6
3. Թուրքիա	3	1	1	1	8-4	4
4. Հունգարիա	2	0	1	1	2-4	1
5. Իսլանդիա	3	0	0	3	0-7	0

4-րդ խումբ

4.09.94	Էստոնիա-Խորվաթիա	0-2
7.09.94	Ուկրաինա-Լիտվա	0-2
7.09.94	Սլովենիա-Իտալիա	1-1
8.10.94	Էստոնիա-Իտալիա	0-2
9.10.94	Խորվաթիա-Լիտվա	2-0
12.10.94	Ուկրաինա-Սլովենիա	0-0
13.11.94	Ուկրաինա-Էստոնիա	3-0
16.11.94	Սլովենիա-Լիտվա	1-2
16.11.94	Իտալիա-Խորվաթիա	1-2

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Խորվաթիա	3	3	0	0	6-1	9
2. Լիտվա	3	2	0	1	4-3	6
3. Իտալիա	3	1	1	1	4-3	4
4. Ուկրաինա	3	1	1	1	3-2	4
5. Սլովենիա	3	0	2	1	2-3	2
6. Էստոնիա	3	0	0	3	0-7	0

5-րդ խումբ

6.09.94	Չեխիա-Մալթա	6-1
7.09.94	Լյուքսեմբ.-Հոլանդիա	0-4
7.09.94	Նորվեգիա-Բելառուս	1-0
12.10.94	Մալթա-Չեխիա	0-0
12.10.94	Բելառուս-Լյուքսեմբ.	2-0
12.10.94	Նորվեգիա-Հոլանդիա	1-1
16.11.94	Բելառուս-Նորվեգիա	0-4
16.11.94	Հոլանդիա-Չեխիա	0-0
14.12.94	Մալթա-Նորվեգիա	0-1
14.12.94	Հոլանդիա-Լյուքսեմբ.	5-0

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Նորվեգիա	4	3	1	0	7-1	10
2. Հոլանդիա	4	2	2	0	10-1	8
3. Չեխիա	3	1	2	0	6-1	5
4. Բելառուս	3	1	0	2	2-5	3
5. Մալթա	3	0	1	2	1-7	1
6. Լյուքսեմբ.	3	0	0	3	0-11	0

6-րդ խումբ

20.04.94	Հս. Իռլանդ.-Լիխտենշ.	4-1
7.09.94	Լիխտենշ.-Ավստրիա	0-4
7.09.94	Հս. Իռլանդիա-Պորտուգ.	1-2
7.09.94	Լատվիա-Իռլանդիա	0-3
9.10.94	Լատվիա-Պորտուգալիա	1-3
12.10.94	Ավստրիա-Հս. Իռլանդ.	1-2
12.10.94	Իռլանդիա-Լիխտենշ.	4-0
13.11.94	Պորտուգալիա-Ավստրիա	1-0
15.11.94	Լիխտենշտեյն-Լատվիա	0-1
16.11.94	Հս. Իռլանդ.-Իռլանդիա	0-4
18.12.94	Պորտուգալ.-Լիխտենշ.	8-0

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Պորտուգալ.	4	4	0	0	14-2	12
2. Իռլանդիա	3	3	0	0	11-0	9
3. Հս. Իռլանդ.	4	2	0	2	7-8	6
4. Ավստրիա	3	1	0	2	5-3	3
5. Լատվիա	3	1	0	2	2-6	3
6. Լիխտենշ.	5	0	0	5	1-21	0

7-րդ խումբ

7.09.94	Ուելս-Ալբանիա	2-0
7.09.94	Վրաստան-Մոլդովա	0-1
12.10.94	Մոլդովա-Ուելս	3-2
12.10.94	Բուլղարիա-Վրաստան	2-0
16.11.94	Ալբանիա-Գերմանիա	1-2
16.11.94	Վրաստան-Ուելս	5-0
16.11.94	Բուլղարիա-Մոլդովա	4-1
14.12.94	Ուելս-Բուլղարիա	0-3
14.12.94	Մոլդովա-Գերմանիա	0-3
14.12.94	Ալբանիա-Վրաստան	0-1
18.12.94	Գերմանիա-Ալբանիա	2-1

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Բուլղարիա	3	3	0	0	9-1	9
2. Գերմանիա	3	3	0	0	7-2	9
3. Վրաստան	4	2	0	2	6-3	6
4. Մոլդովա	4	2	0	2	5-9	6
5. Ուելս	4	1	0	3	4-11	3
6. Ալբանիա	4	0	0	4	2-7	0

8-րդ խումբ

7.09.94	Ֆինլանդ.-Շոտլանդիա	0-2
7.09.94	Ֆարեր. կ.-Հունաստան	1-5
12.10.94	Շոտլանդիա-Ֆարեր. կ.	5-1
12.10.94	Հունաստան-Ֆինլանդ.	4-0
12.10.94	Ռուսաս.-Սան Մարինո	4-0
16.11.94	Շոտլանդիա-Ռուսաս.	1-1
16.11.94	Հունաս.-Սան Մարինո	2-0
16.11.94	Ֆինլանդ.-Ֆարեր. կ.	5-0
14.12.94	Ֆինլանդ.-Սան Մար.	4-1
18.12.94	Հունաստան-Շոտլանդ.	1-0

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Հունաստան	4	4	0	0	12-1	12
2. Շոտլանդիա	4	2	1	1	8-3	7
3. Ֆինլանդիա	4	2	0	2	9-7	6
4. Ռուսաստան	2	1	1	0	5-1	4
5. Սան Մարինո	3	0	0	3	1-10	0
6. Ֆարեր. կղզ.	3	0	0	3	2-15	0

Բաժինը վարում է [illegible]

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ **Օրվա հետքերով**

ՇՈՒԿԱ

Դոլարի արժեզրկո՞ւմ, թե քաղաքն օրը ցերեկով

Ինչպես հայտնի է, հանրապետությունում [illegible] մի քանի կատաստրոֆիկ տարի եւ [illegible] վարչության հետեւանքով մարդկանց [illegible] [illegible] կազմակերպությունների եւ խնձոր [illegible] համար [illegible] [illegible]: Սակայն պարզվում է, որ դա [illegible] չէ: «Ներքին [illegible] [illegible] ցույց է տալիս, որ դրանց [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] թե դրա մի ո՞ր կողմն է տատանվում: Չգիտես ինչու, [illegible] դոլարի [illegible] 450 դրամից մի գիշերվա ընթացքում իջավ 400-ի, իսկ [illegible] [illegible] չեն իջել: [illegible] [illegible] [illegible]: Ի՞նչ է [illegible]:

Առավելին [illegible] այն է, թե Միասնյալ [illegible] [illegible] [illegible] որ

արդյունքում այդ ներքի տնտեսությունը մի զգալի ընթացքում փոշիացել է: Եվրոպ տարբերակն այն է, որ հանկարծ նույն զգեստը ընթացքում դարձել է, որ ասենք, Ա [illegible] [illegible] [illegible] դրամարկղներ են հայտնաբերել, իսկ Հայաստանի տնտեսության այնքան գործում է ատրել, որին կենսախնամքի [illegible] [illegible]: Եւ այլափոխված երկրորդ տարբերակն [illegible] է, [illegible] մարդիկ ստիպված են նախատոնական օրերին նախել խնձոր վերջին դրամները: Անհնար [illegible] [illegible] համար [illegible] կարող մարդիկ [illegible]: Անհնար [illegible] դրամի եւ զինի կարողանում, եւ դրանից օգտվում են [illegible] գործարարները [illegible], վերեւից իջած հրամանով: Այսպես ինչպե՞ս բացատրել այն [illegible] [illegible] [illegible], որ [illegible] մի գիշերվա մեջ «չենչերից» [illegible] է դրամը, եւ դոլարն արժեզրկվում է 10 տոկոսով: Իսկ [illegible] [illegible] է [illegible] [illegible] [illegible], թե ինչ կլինեն դրա [illegible]:

Մենք [illegible] ենք, որ երբ [illegible] ձեռնարկություններում [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] արժեն [illegible] [illegible]: Բայց հապա [illegible] է արդյոք, որ դրանով իսկ այն փոխարկել մարդկանց, ովքեր դեռեւս առեւտրով չեն զբաղվում, ստիպում են առեւտրական դառնալ (ու չե՞ն կարող մարդիկ սփյուռքում հաց կամ հագուստ առնել): Իսկ հիմա վաճառում են բազմաթիվ մարդկանց այն վերջին դոլարները ու ոսկիները, որ նրանք հավաքել են սեւ օրվա համար: Ո՞վ է դրանք «կոմպենսացնելու», որի արդյունքում ապրանքների գները դրամով մնում են նույնը, դոլարով բարձրանում: Նախկինում Նոր տարվա նախօրեին կազմակերպվում էր նախատոնական առեւտուր: Ներկայումս ավանդույթը պահպանվում է միայն [illegible] [illegible] է տարադրամի նախատոնական առեւտուր, որի արդյունքում շահում են ոչ միայն [illegible] «[illegible]» առանց [illegible]: Միշտ ե՞րբ կարելի է այսման բացահայտել բազմաթիվ ժողովրդին անունը դրեկով «կոմպենսացում»:

Ս. Բ.

ՈՐՈՆՈՒՄ ԵՆՔ / ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Արոս Տիգրանի Աղամյանը, որ ծնվել է 1991 թ. մայիսի 13-ին, տառապում է ծանր հիվանդությամբ: Նրա բուժումը հնարավոր է միայն արտերկրում: Այդ նպատակով Հայխնայբանկի Երեւանի Շաղափի Սպանդարյանի բաժանմունքի N 164608 հաշվում, կոդ 370101608, հաշվի համար 600161001, բացվել է անձնական հաշիվ 114686:

Փոքրիկ Արոսի կյանքի փրկությունը մտահոգված մարդիկ կարող են իրենց նպաստը բերել այդ շնորհակալ գործին:

Ծննդյան տոների ամանորի գեղեցիկ հեքիաթային անակնկալներ.

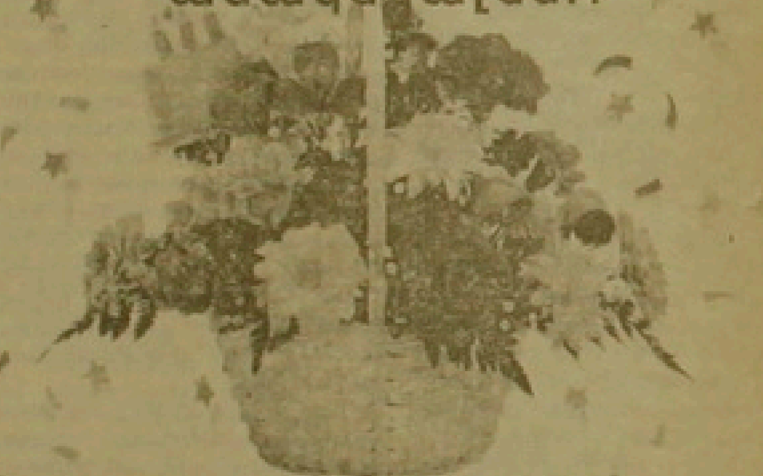

ԲՐԱԲԻՈՆ ՖԼՈՐԱ ՍԵՐՎԻՍ

A STYLE 581841

ՀԱՄԱԿԱՐԳՉԱՅԻՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

A STYLE ORIGINAL DESIGN

ՕԳՏՎԵՔ ՄԵՐ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՑ

ՄԵՆՔ ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՆՔ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑԵԼ

Մեր հասցեն՝ Երեւան, Հանրապետության 47,
Հեռախոս՝ 581841

ԳՆՈՒՄ ԵՄ

Մեկ սենյականոց բնակարան Շաղափի կենտրոնում կամ մետրոյի «Բարեկամություն» եւ «Սասունցի Դավիթ» կայարանների շրջակայքում:

Զանգահարել՝ 58.18.41, 63.71.66

ԲՈՒԼԱՐ

ՄԻԱԿ ԿԱՆՈՆԱՎՈՐ ՈՒՂԻՂ ՉԱՐՏԵՐԱՅԻՆ ՉՎԵՐԹԸ

ԵՐԵՎԱՆ - ՍՈՖԻԱ - ԵՐԵՎԱՆ

ԵՐԹՈՒՂՈՎ

Բաց մի թողեք հնարավորությունը: Դեկտեմբերի 22-ին ՆՎԱԶԵՑՎԱԾ ԳԻՆ 20%:

Դեպրոցային երեխաներին մինչեւ 12 տարեկանը ընձեռվում են 50% զեղչ

Ուղեւորներին տրամադրվում է տեղանքը

Ֆիրման առաջարկում է անհատական և ընտանեկան հանգիստ և բուժում Բուլղարիայի ծովափնյա առողջարաններում:

«ԱՆԻ» հյուրանոց, 528 սեն. ☎ 594528, 528321

Ծանուցում

Դեկտեմբերի 20-ին, ժամը 13-ին, Գրողների տան մեծ դահլիճում տեղի կունենա հուշ-երեկույթ նվիրված մահվան տարելիցին

ՀԱԿՈԲ ԿԱՐԱՊԵՆՑԻՆ

Հայաստանի գրողների միություն

Ուզում եք ստանալ տնտեսագիտական բարձրագույն որակավորում

ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության Տնտեսագիտական պրոբլեմների գիտահետազոտական ինստիտուտին (ՏՊԳՀԻ) կից գործող Հայաստանի տնտեսագետ գիտնականների ասոցիացիայի համակարգում իրականացվում է շուկայական էկոնոմիկայի հիմունքներին տիրապետող բարձրորակ կադրերի, տնտեսագիտության դոկտորների եւ թեկնածուների պատրաստում:

Ուսուցումն անհատական է: Այն կազմակերպվում է ասպիրանտուրայի, դոկտորանտուրայի, հայցորդության կամ ստաժիորվկայի եղանակով, արտադրությունից կտրված եւ չկտրված ձեւերով, միջազգային նորմերին համապատասխանող ծրագրերով ուսուցման ձեւից եւ եղանակից կախված 1-ից մինչեւ 5 տարի ժամանակում:

Ուսուցումն ավարտվում է դոկտորական եւ թեկնածուական ատենախոսությունների պաշտպանմամբ եւ ՏՊԳՀԻ-ի, ինչպես նաեւ ՀՀ այլ ինստիտուտների մասնագիտական խորհուրդներում պաշտպանության ներկայացման իրավունքով:

Ուսուցումը վճարովի է: Վարձի գումարը մուծվում է ասոցիացիայի հաշվին կանխիկ ձեւով կամ փոխանցումով՝ անհատապես կամ հիմնարկ-ձեռնարկությունների կողմից: Ընդունելությունը շարունակվում է, որին կարող են մասնակցել ուսանողներ, արտադրական, ֆինանսական, կառավարման եւ այլ ոլորտներում տնտեսագիտական եւ մենեջերական գործունեություն իրականացնող բարձրագույն կրթությամբ մասնագետները:

Մանրամասներին կարելի է ծանոթանալ ասոցիացիայում: Երեւան 37, Չափարիձեի 31, հեռախոս 24-44-10, 24-51-21, 24-51-82, 24-68-83

FULBRIGHT SCHOLAR PROGRAM

Aplications are now being accepted for the 1995/96 Fulbright Scholar Program. Candidates must possess A doctoral degree (or equivalent professional training and experience) and English proficiency sufficient to conduct research or to lecture in the United States.

CANDIDATES WILL BE CONSIDERED IN THE FOLLOWING FIELDS:

1. Political science, international relations, and law
2. Engineering (related to economics and the provosion of public Utilities)
3. American studies (history, literature, society or culture of the United States)

Application forms may be obtained from the Usis office at the U. S. Embassy or the Irex office at the American University of Armenia. For further information or to submit applications, please contact the Usis office at 52.46.61. Application deadline is January 31, 1995

A STYLE 581841

«Ազգ» օրաթերթ. Երեւան 23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. Ծավալը 1940. Տպաքանակը 5000. Ստորագրված է տպագրության 19. 12. 1994. Գինը 25 դրամ

digitised by A.R.A.R.@